

duhovno življenje 1990

AVANZA EL PROYECTO DE CATECISMO UNIVERSAL

Durante el mes de mayo los obispos de todo el mundo debían pronunciarse sobre el borrador del catecismo para la Iglesia universal.

El pedido de un catecismo para la Iglesia universal surgió del Sínodo Extraordinario de los Obispos de 1985, dedicado al vigésimo aniversario del Concilio Vaticano II.

Al año siguiente, Juan Pablo II instituyó una comisión presidida por el cardenal Joseph Ratzinger y formada por los cardenales William Baum, Bernard Law, Simon Lourdusamy, Joseph Tomko y Antonio Innocenti y por seis prelados de los diversos continentes, con el cometido de preparar el borrador de un catecismo que fuera un compendio de los contenidos esenciales y fundamentales de la fe y de la moral de la Iglesia católica. El mismo debía servir de "punto de referencia" para los obispos y para aquellos que tienen la misión de preparar catecismos nacionales y diocesanos.

El último proyecto sometido ahora a los obispos de todo el mundo se articula en tres partes principales. La primera expone las verdades doctrinales de la fe explicitando el credo apostólico; la segunda trata de la vida litúrgica y de los sacramentos; la tercera de la vida moral cristiana y la llamada universal a la santidad.

Una presentación sustancial del proyecto tendrá lugar durante el próximo Sínodo convocado para octubre en Roma.

El texto final será sometido luego al juicio del Santo Padre.

SVOBODNI ZBOR

Sklicali bomo zbor
razumnih svobodnih ljudi,
o vsem se bomo pogovorili,
vse bomo razčistili,
krivice zatrli,
začrtali bomo novo pot
vsenarodne sprave.

V nas bo živel
zgodovinski spomin
in nas usklajal

in vodil k svobodi
misli, besed in dejanj
in k neustavljivi rasti
vsenarodnega življenja.

Nenehoma bo zasedal
naš svobodni zbor,
razsojal in pomirjeval,
vse bolj bo narod
eno ljudstvo,
vse več bo med nami
ljubezni in sreče in hvalnic.

Stanko Janežič

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

LETO 57

JULIJ 1990

Bog daje nova sredstva

Prvi slovenski in katoliški časopis „Zgodnja danica“ je bil osnovan leta 1848 in ni prenehal izhajati do leta 1905. Bil je „središče vsega slovenskega katoliškega gibanja, kateremu je dal ogromno pobud.“ Pobudil je tudi nov katoliški časopis, ki je pod imenom „Slovenec“ izšel leta 1873 in izhajal do leta 1945.

Mohorjeva družba pa je bila ustanovljena leta 1852, spremenili so jo leta 1860 v cerkveno bratovščino. Do leta 1920 je izdala nad 20 milijonov knjig in imela 90500 članov.

Kadar govorimo o slovenskem in katoliškem prebujanju v zadnjem stoletju, ne moremo iti mimo tega našega tiska. Še več, zmeraj ko govorimo o slovenskem tisku, kadarkoli se ga spominjamo in mu izražamo dolžno zahvalo, kadarkoli slavimo dan našega verskega, katoliškega in slovenskega tiska, se moramo nujno ustaviti ob teh spomenikih in jih kazati novim rodovom.

Z Gutenbergovo iznajdbo tiska je Bog pomnožil prižnice; dal je novo sredstvo za oznanjevanje evangelija. Več je ljudi na svetu, večjo obsegljivost imajo sredstva, ki nam jih naklanja Bog za svoj načrt odrešenja. Tisk, radio, televizija, film — nova sredstva za nove čase. Z njihovo pomočjo je tudi med našim narodom rasla Cerkev.

S tiskom se tudi skupnost v Argentini povezuje z domačo in ve-

soljno Cerkvijo že od leta 1934, ko je izšla prva številka Duhovnega življenja, ki je tudi vzkliko pod vplivom „dobrega zgleda“ mohorjev, Zgodnje danice in Slovenca. Na ta način sta pokojna Anton Kastelic in Janez Hladnik pomnožila svoj glas in po „Duhovnem življenju“ prišla do rojakov, ki so bili raztreseni po širni Argentini. Moč in blagoslov tiska!

Vzgajati človeka, da bo prav živel, je med najplemenitejšimi deli usmiljenja; saj je Jezusov nauk, da človek ne živi samo od kruha, temveč od vsake besede, ki pride iz božjih ust. Dober tisk pa je duhovni kruh, ki daje življenje; ki bogati tukajšnje in ki pripravlja večno življenje človeka. Zatorej smemo sklepati, da bodo vsi tisti, ki skrbje za verski in katoliški tisk, ki ga iz dobrega namena podpirajo, raznašajo in razširjajo, na sodni dan prišteti med tiste, katerim bo šla Jezusova beseda: „Lačen sem bil in ste mi dali jesti.“ Zgodovina zadnjih let nas poučuje, kako velikega zla nacizma, komunizma in drugih utopičnih zmot bi se rešil svet, če bi resnica in pravica imeli večjo moč v dobrem tisku. Kako velike duhovne lakote bi bil rašen svet, pa tudi kako velikega telesnega trpljenja.

Kdor hoče, da bo njegov narod živel in rasel, naj ima srce za dober tisk in če ga ima sam zase v izobilju, naj misli, da je mnogo rojakov, ki so ga lačni in žejni, pa čakajo na roko, ki jim bo podelila duha resnice. Slovenci v Argentini bomo praznovali kot dan verskega tiska v nedeljo 8. julija.

Milan Magister

ALI RES

Ali res
samo delo in kruh
in obleka
in streha nad glavo?

Ali res
samo živčni napor
iz jutra v večer
in noč za nočjo?

Ali res
samo ploskanje oblastem
in strah
pred ječo in taborišči?

Ali res
samo pijača in seks
in le tu in tam skok
med devizne turiste na morju?

Ali res
samo bolezen
in čakanje smrti
in dokončni sežig?

Ali res
samo materija,
ničeva snov,
včeraj, danes in vedno?

Stanko Janežič

„Vse je vihar razd'jal, narod pa zmeraj stal, giedal nad Triglavom neba obok...“ (Jože Beranek)

Marija in pol stoletja slovenske zgodovine

Pri popoldanski pobožnosti na romanju v Luján 13. maja 1990

Spet kliče nas venčani maj...

Ob zvokih te lepe tradicionalne pesmi Slovenci doma in po svetu prihajamo h Kraljici majniški, da ji izkažemo dolžno čast in zahvalo v tem, njenem šmarničnem mesecu — mesecu cvetja, pesmi in poezije. Mi, ki nas je božja previdnost pripeljala pod Južni križ, občutimo to časovno nesoglasje med tem, kar pojemo, in jesenskim ozračjem, ki nas obdaja: smo kakor ptice, ki naznanjajo cvetočo pomlad — v jeseni. Anahroničnost je do neke mere usoda sleherne emigracije, ki hoče obstati. Zato nas take in podobne pesmi, ki so zrastle iz slovenske zemlje, leto za letom spominjajo na to, da smo presajeni v drug prostor, v drugačno okolje, kjer smo sicer dobili novo domovino, si zgradili domove, pa vendar nismo popolnoma „doma“. Občutek domotožja nas obide, ko zaslišimo te melodije, pri srcu nas stisne, oči nam zažare. Starejšim, ki še hranijo v spominu domačo zemljo, se v mislih vrstijo številne Marijine božje poti in druge, njej posvečene cerkvice in kapelice, posejane širom po slovenski zemlji. Če bi jih označili na zemljevidu, bi se zdel kakor krasen vrt, posajen z belimi

dišečimi šmarnicami — dokaz, da je nekdanji slovenski narod bil v resnici Marijin narod.

Toda približno pred pol stoletjem so se nad našo domovino začeli zbirati viharji; vdrli so z demonsko silo v to Marijino posest in jo strašno razdejali ter opustošili. Tuji okupatorji so si našo zemljo razdelili in jo zaslužnili. In kot da gorja še ne bi bilo dovolj, je iz osrčja Slovenije same izbruhnil bratomorni vulkan revolucije v imenu neke „tragične utopije“, kot jo je imenoval papež Janez Pavel II. Narod se je zgrozil in osupnil, se razdelil, razbežal ali umolknil, nad njim pa je zavladala tragična utopija...

Kje je bila Marija, Kraljica Slovencev, ko se je pripravljalo k nevihti, medtem ko je divjal vihar, da bi reševala svoj narod? Kar bogokletno zveni to vprašanje. In vendar sem prepričan, da so si ga mnogi Slovenci med vojno in revolucijo, v letih begunstva in izseljenstva, vsaj na tihem postavili. Je Marija zapustila slovenski narod? Smo Slovenci njo zapustili?

In vendar se verjetno nikoli v zgodovini niso Slovenci bolj goreče in sinovsko k njej zatekali kot ravno med vojno in revolucijo, v

letih begunstva v taboriščih, ki je bilo eno samo neprestano romanje k svoji Materi; in ta naša romanja vsa ta leta izseljenstva v Argentini in drugod po svetu, niso mar dokaz naše zvestobe Bogu in Mariji? Prav gotovo!

In dokaz, da je Marija ves ta čas spremljala slovenski narod, je dejstvo, da smo kljub bridkim preizkušnjam ohranili vero in ljubezen do Marije. Rekli bi, da je na svoj način ona trpela s svojim narodom; v času vojne in revolucije mu je postala Tolažnica žalostnih, pa tudi Kraljica mučencev, ki so stavili svoje življenje v obrambo vere ter krščanskih in narodnih svetinj. Kot ponižna Dekla Gospodova je domači molčeči Cerкви pomagala nositi ponižujoči križ družgorazrednih državljanov.

Nje, begunke, da reši življenje Sinu, smo se oklepali kot prepla-

šeni otroci matere (ko smo čez noč izgubili dom in domovino ter pri njej našli moč, da smo, kot Abraham, upali proti upanju. In ali ni Marijina zasluga, če se izseljenci nismo množično vrgli v naročje materializma, temveč si raje naložili breme pričevanja, ki se je, kot „glas vpijočega v puščavi“ čestokrat izgubil v nerazumevanju, še večkrat pa izzval sramotilne očitke skozi dolgih 45 let? Marija je bila z nami ves ta čas. Ker pa ni bilo v božjih načrtih, da bi čudežno zaustavila tek dogodkov, je kot Dolorosa vzela v naročje svoj razbičani narod...

Verjetno v vsem tem danes vsi prepoznamo Marijino pomoč. Toda podobno kakor sta učenca na poti v Emavs razočarana potožila Jezusu-neznancu, ki je z njima potoval: „Mi smo pa upali, da bo On rešil Izraela“, tako so tudi mnogi Slovenci v tistih pretečih časih upali, da bo Marija vendarle rešila naš rod te nesreče.

Ali Marija tega ni mogla storiti? Ni hotela storiti? Je bilo potrebno, da je slovenski narod pil ta grenki kelih? Vse to je do neke mere skrivnost, ki je verjetno nikoli ne bomo doumeli do dna. Da božja pota niso naša pota in da božji večni načrti ne sovpadajo vedno z našimi kratkoglednimi, nam je kot vernim ljudem znano in to načelno tudi sprejemamo.

Hudo je, kadar se božji načrti dejansko križajo z našimi, kot je to vedno, ko gre za trpljenje: tu se človeška narava upre in je ra-

zumljivo, saj se je tudi Jezusova na vrtu Getsemani, ko je molil: „Oče, če je mogoče, da gre ta kelih mimo mene, vendar ne moja, ampak tvoja volja se zgodi.“

In zgodila se je — hvala Bogu — Očetova volja in svet je bil **odrešen**. Mi smo verjetno še preblizu dogodkov in rane še niso popolnoma zaceljene, da bi bili v stanju se Bogu zahvaliti za to preteklo polstoletje, ker še nismo domeli globlji pomen vsega, kar se je zgodilo. Izraelcem je Bog pošiljal preroke, da so jim tolmačili zgodovino z vidika božjega odrešenjskega načrta; slovenski narod še čaka takih zanesljivih prerokov, ki bodo odkrili odrešujoč pomen te narodne tragedije, ki ga brez dvoma ima. Kajti če se je v vsem tem godila božja volja — in božja volja ni božja kaprica — to pomeni, da so obstajali vzroki, da je Bog dopustil to prečiščenje. Pri Bogu nikoli ni nagib za dopust kazni maščevalnosti, še manj brezbriznosti do človeka, ampak vedno odrešenje. Kolikor bolj si bomo tega svesti, toliko laže bomo odkrili prst božji v naši polpretekli zgodovini in potegnili iz nje nauke za bodoče krščanstvo Slovenije. Toda kakršnikoli že bodo ti nauki, ki jih še skriva ta temna doba naše zgodovine, eno je gotovo: v Sloveniji, ki nastaja, bo moralo biti mnogo pristne krščanske ljubezni in strpnosti — medsebojne in do drugače mislečih.

Sicer pa, dragi bratje in sestre,

dogodki na Vzhodu in v Sloveniji že naznanjajo nove čase! Izpolnjujejo se zopet besede preroka Izaija: „Ljudstvo, ki je sedelo v temi, je zagledalo veliko luč, in njim, ki so prebivali v deželi smrtne sence, je zasvetila luč“, (9, 1). Nenadnost, nepričakovanost in obsežnost teh dogajanj pa vse bolj kaže v svet čudežnih posegov v življenje narodov, kot pa naravnih zgodovinskih razvojev. V luči vere nam ni težko prepoznati, kot Janezu v Apokalipsi, veliko znamenje na nebu: „ženo ogrnjeno s soncem, z luno pod njenimi nogami in na njeni glavi venec dvanajstih zvezd.“ Prihaja zmagovita — verujemo —, ker je rešila „sina“ iz zmajevega žrela. Apokaliptična stiska prehaja v olajšanje. Zato je to naše letošnje romanje v polnem pomenu **jubilejno** romanje, to je slavnostno, naši skupni Materi in Kraljici slovenskega naroda v čast in zahvalo za njeno mogočno posredovanje pri Bogu, da so bili dnevi stiske zaradi „izvoljenih“ skrajšani in sile zla oslABLJENE.

Vendar naše poslanstvo s tem še ni končano. V osrčju Evrope se gradi nova Slovenija, ki bo popolnoma drugačna, kot je bila v zadnjem polstoletju, pa tudi ne bo taka, kakršna je bila pred vojno. Kam s Slovenijo v svetu v teh novih razmerah? V očeh mnogih, ki nas opazujejo od zunaj, in verjetno tudi sami sebi se bomo zdeli kot muzejska zanimivost, kos stare Slovenije v narodnem in ver-

skem ozirū. In morda je ravno v tem zadnja velika naloga našega dolgoletnega pričevanja. Narod, ki nima muzejev ali se zanje ne zanima, je narod brez korenin, brez zgodovine, brez kulture in brez duha. Slovenija, ki nastaja, bo morala pogledati v ta svoj muzej, ne zato, da bi iz njega kopirala stare oblike, ampak zato, da pod naplavino teh 45 let, slovenstvu in krščanstvu tujega grušča, odkrije svojo lastno rodovitno zemljo, svoje pristne korenine in duha. Ako je v tem naša sedanja naloga v razmerju do Slovenije — kot sem prepričan, da je — potem imamo močan razlog, da vrednote, ki so bile vsa ta leta smisel in upravičenje Slovenije v svetu, še bolj

poživimo in pokažemo v kar najlepši luči, ne v lastno hvalo, temveč v globoki ponižnosti, kajti nič ni bolj odvratno in odbijajoče kot bahava krepost.

Naj nas Marija, kraljica Slovencev, še naprej podpira pri tem naporu, da se bo slovenska pomlad ponovno razcvetela v njen dišeči vrt, na katerem bodo mogle uspevati vse kulturne, narodne, verske in moralne vrednote, ki sestavljajo dušo naroda, da bo kos novim zgodovinskim nalogam, odporen pred vedno pretečimi zablodami, zasidran z vero v troedinega Boga in prežet z marijanskim katolištvom šel novim dnevom naproti.

France Bergant

ZAVRGLI STE POSTAVO

Zavrqli ste postavo.

Z enim samim mahom
ste podrli,
kar je narod zidal
dolgih tisoč let
in nosil v sreč
kot svetinjo
in kot lek.

Zasijala je praznina,
oči so izgubile lesk,
klecnil je korak,
vsi sokovi so iztekli.

Zadavila nas je
pustinja.

Stanko Janežič

NAJ ZASIJO

Naj zasijo
svetlejša obzorja,
naj zapoje
prijaznejše ptice,
naj zacveto
ljubkejše rože,
naj vso zemljo
preplavi pomlad.

Mavrica sprave
naj ovenča in presvetli
našo skupno romarsko pot,
v otrplih srcih naj razbudi
prvinski ogenj
in ustvarjalne kali
zaupanja in dobroti
in bratske vzajemnosti.

Stanko Janežič

Ob 45. obletnici naše poti v svobodo in pokola Slovenskih domobrancev

Govor Božidarja Finka na spominski prireditvi v nedeljo, 3. junija
1990, v Slovenski hiši v Buenos Airesu

Petinštirideset let po koncu vojne in revolucije in po začetku najtemnejše dobe slovenske zgodovine in v letu, ko se je odprlo novo poglavje za Slovenijo in njeno prihodnost, se spominjamo vseh, ki so se darovali v boju za osebno svobodo, človeško dostojanstvo in krščansko omiko ali padli kot žrtev maščevalnosti, posebno v velikem končnem pomoru. Časovna odmaknjenost in povsem novi položaj v političnih odnosih nam ob tem spominu navdihujeta posebno razpoloženje in pobujata nove misli.

Ob spominu na drage, ki so bili naši po krvi in duhu, pa smo jih tako nesrečno izgubili, že davno ne žalujemo več z bolečo prizadetostjo. Čeprav se na današnji dan še vedno v duhu odevamo v temno, to že ni več znamenje žalovanja, to je znamenje pietetnega vračanja duhá k prednikom in vrstnikom, ki so dali vse, da bi mi živeli na svoji zemlji v pravični svobodi. Spomin na tedanja dogajanja nas resni, a nas ne pogreza v žalobnost. Bolj kot to nam vlija zavest, da imamo vzore zvestobe, požrtvovalnosti in vsake do-

brohotnosti, ob tem pa tudi neizčrpen kapital v duhovni rezervi. Zavest o tem nas je ves čas krepila, da smo lahko vztrajali in uparili.

Vztrajno upanje vedri duhá in pobuja k dejavnosti. Naši spominski dnevi so nas v resnici vedno opominjali na vztrajno delo v pričakovanju novih časov, ki smo vedeli, da nekoč morajo priti. Zavest duhovnega bogastva, ki je zraslo iz krvi in solzá, pa prepričuje, da se mora enkrat zdaniti, sta nam dajala moči, da se nismo zdrobili ne razkrojili.

Táko v prihodnost zazrto razpoloženje se je tedaj s tokom časa krepilo ob spominjanju na preteklost, na darovanje mrtvih.

V pričakovanju nam je tako tekel čas. Danes pa ne pričakujemo več, dočakali smo pomlad. Neizpodbitno je konec samodržstva, ki je bilo že nekaj časa na umiku. Postopno se je dvigala zopora nad odkrivanjem zločinov partije, katerih so bili sokrivi tudi njen pomožni aparat in sopotniki. Izključna gloriola ene strani je počasi, a vztrajno bledela z uveljavljanjem prepričanja, da njen nastop ni bil

„Srce je žalostno,
močno je ranjeno...“ (Jože Beranek)

samo boj za prevlado, ampak tudi za popolno uničenje nasprotnika, in da njegove pridobitve slovenskemu ljudstvu niso prinesle sreče. Širilo se je že razočaranje in splošen občutek zavojenosti. Njej nasprotna stran, ki je bila obrečena in obsojena, skoraj vsa pobita in dobesedno zatolčena pod zemljo, pa je začela pridobivati v javnosti priznanje vsaj za poštene namene in očitno se je odkrila tudi njena končna usoda.

Svoboda, ki se je že nekaj časa po sili narave razraščala, je predrila lupino, ki jo je še oklepala, in je zdaj v polnem zaživelu. Pomlad je tu, čeprav še ni v cvetu. Konec je zime, a zrak se še ni povsem ogrel. Sledovi snegov še

zastirajo zelenino poljā, ki čaka oračev in sejavcev. Kje so? Preveč jih je vzel mraz, ki ni dal, da bi se pripravili novi iz mladega rodu. Zato bo nova slovenska pomlad na začetku manj blestela. A vendar sonce je in kliče na dan novo življenje, ki bo zatrdno vzbrstelo.

Sonce, ki je zasijalo nad Slovenijo, nam danes preseva duše, čeprav se spominjamo mrtvih. Saj verujemo, da kri, ki je bila darovana za pravico, ni tekla v prazno. Gospodar življenja jo je sprejel in ji dal moč, da je obrodila. Z jasnino v duši sprejemamo to milost in dajemo Bogu hvalo zanjo.

V tem letošnjem novem, posebnem razpoloženju je prav, da ponovimo sebi in rojakom na vseh bregovih, kaj mislimo o nekaterih vprašanih, ki se postavljajo v slovenskem svetu.

Ob dejanskem prodoru političnega pluralizma v Sloveniji se šele zdaj odpira resnična možnost za splošno pomirjenje med ljudmi. Pravimo med ljudmi, ker med idejami ne more biti sprave in miru. Resnica je v bitnem nasprotju z zmotu in lažjo, med njimi ne more biti umiritve. Z miselnim sistemom, ki je bil idejna podlaga neizmerne gorja na Slovenskem zadnjega polstoletja in katerega posledice so še zdaj tako občutne, ni in ne bo za nas nobene sprave. V odporu proti zmoti smo žrtvovali reke krvi in sprejeli izgnanstvo in nam tega ni žal. Dočaka-

li smo njen notranji in zunanji propad. Tudi s političnim sistemom, ki je zmoto z nasiljem uveljavljal, ne more biti umiritve v takem obsegu, da bi ta pomenila brisanje spomina na preteklo zlo. Zgodovinska krivda partije je neizbrisna in v tem nimamo druge poti kot to, da jo še naprej brez popuščanja obtožujemo, ne zato, ker bi samo sebi hoteli iskati zadoščenja, ampak predvsem zato, da se zlo nikoli več ne povrne.

Ko za nas ni pomirjenja z zmoto in sistemom, pa smo naravnani k pomirjenju z ljudmi. To smo imeli vedno in imamo posebno v tem trenutku za življenjsko nujnost. V današnjih spremenjenih razmerah je to sploh šele mogoče: dokler traja krivica in nasilje, še neskončna dobrota ne odpušča. Na Slovenskem je zdaj konec režima totalitarne stranke, ki je očitno na popolnem umiku. Še več, njeni voditelji se bojé nasprotnega revanšizma, vsaka omemba partijskih zločinov jim zbuja strah. Strah je danes sploh eden od oznak slovenskega javnega občutja, čeprav se prepleta z upanjem. Globoko se je v ljudi zajedla zastrašenost zaradi grozot nekdanje strahovlade, le počasi popušča občutek prejšnje uklenjenosti v povsod prisotno partijsko strukturo in večine se polasča negotovost, kako bo steklo življenje v novih razmerah. V takem ozračju se bo vsem treba prizadevati za navezovanje toplejših odnosov. Razstapljati bo treba led, ki oklepa mrzla srca.

Če hočemo, da se zdravo ogreje slovenski prostor, je treba prej odpreti vsa okna, da se zamenja zrak in prežene plesnoba. Vse poti je treba odpreti resnici, da se odpravi krivo obtoževanje in sumničenje. Mi glede tega nimamo strahu. Vpričo blaženega spomina žrtvovanih v tem trenutku še enkrat z vsem prepričanjem izpovedujemo, da so bili nekdanj in so prav tako danes vodilni nagibi za naše ravnanje spoštovanje človeške osebnosti, skrb za varovanje njenih pravic in ljubezen do rodne ali duhovne domovine Slovenije. Vsem njenim sinovom in hčeram smo hoteli in hočemo dobro, najprej dobro v nagnjenjih, da bi se vsi odvrčali od vsakega zla, potem pa tudi dobro v osebnih razmerah. Tako je bilo in je naše splošno, javno razpoloženje. Ne obtežuje nam vesti občutek, da smo skupinsko kot tabor v sporpadu karkoli zagrešili. Zato nam ni treba sprejemati, da kdor koli v našem skupnem imenu prošidruge za odpuščanje. Kar je kdo posamično zagrešil, in take primere seveda brez pridržka dopuščamo, je to stvar njegove vesti in morda osebne odgovornosti in ni pravično, če se ocenjuje za sramoten madež vsega protirevolucionarnega boja. Če je ostal kak madež, ga je pred ljudmi in zaupamo, da tudi pred Bogom do konca izprala kri, ki je bila darovana in jo mi posvečujemo v zadoščenje skupaj z našim žrtvovanjem.

Ko govorimo o pomirjenju med

„Kje so tiste stezice,
k' so včasih bile...“ (Jože Beranek)

ljudmi, je posebej treba misliti na tiste, ki so bili nekdanj v nasprotjem taboru, a po namenu niso hoteli biti udeleženi v komunistični revoluciji. Nekateri med njimi še danes zagovarjajo svoje sodelovanje s komunisti in torej ne odobravajo vsega našega taktičnega ravnanja, čeprav nam vedno bolj priznavajo čiste namene. S temi rojaki, ki so bili že dalj časa v ostrom, pogumnem boju s komunistično vladno ekipo, smo se od zdaj naprej znašli na skupni fronti in bi bilo nesmiselno, če bi jim obračali hrbet posebno zdaj, ko nekateri med njimi sprejemajo vodilno odgovornost za usodo Slo-

venije. Tudi če še niso povsem očitni in sprejeti nagibi za kako naše ravnanje v revoluciji, je nezpodbitno in dosedanji razvoj potrjuje, da se je bilo treba komunizmu že takrat upreti. O tem za nas ni debate in je v splošni slovenski javnosti vedno manj dvoma. V današnjem zgodovinskem trenutku smo s tistimi, ki so se na drugi strani pošteno hoteli žrtvovati za slovensko domovino in ji zdaj posvečajo moči, da jo iz novih temeljev na novo zgradijo in osvobodijo, na isti liniji. Tem in mlajšim, ki niso bili v revoluciji niti posredno udeleženi, smo poklicani v pomoč, če le mogoče v obliki sodelovanja ali tudi dobrohotne kritike, gotovo pa s prošnjami za božjo milost.

Po taki vključitvi ne bomo več odtrgan del narodnega telesa, tako dolgo zavračan in zaničevan. Ker nismo priznavali režima, tudi njegovega prekletstva nismo jemali, kot da nas je zavrгла domovina. Zato pravzaprav ne terjamo, da nas domovina spet sprejme med svoje. A ker je nova oblast pravna naslednica prejšnjega režima, pa vendar upravičeno pričakujemo, da sama odstrani moralne in zakonske pregreje, ki nam še ovirajo polno včlenjenje v narodni organizem, in to tudi jasno pokaže. Ni nam treba triumfalnih sprejemov, zavračamo pa vnaprej tudi vsako poniževalno podeljevanje milosti. Časti si nismo dali vzeti, zato tudi ne terjamo, da se nam vrne. Pričakujemo le, da z nami

ravnajo kot z enakopravnimi državljani, ki v tujini spremljajo usodo Slovenije in jo po močeh sooblikujejo, Slovenija pa naj jim to omogoča in tudi dejansko priznava.

Če naj se prezrači slovenski prostor in ustvarijo pogoji za složno sodelovanje, čutimo nujnost, da se popravijo krivice, ki jih je zadala revolucija. Vemo, da vse škode ne bo mogoče nikdar popraviti. Odvzeto življenje se ne vrne, dušno in telesno trpljenje se ne ocenjuje v denarju. Tudi materialne škode za preprečeno kariero in osebno delo ni mogoče preračunati. Tako bo marsikaj moralo ostati neporavnano kot neizterljivo. Vendar bo slovenska oblast morala v duhu stroge pravičnosti in prav v interesih miru najti pravnih in gospodarskih sredstev, da odškoduje ali oskrbi tiste, ki so ostali prizadeti po dejanjih revolucije, krivičnih oblastvenih ukrepah ali posledicah prisilne izgube domovine. Oceniti bo tudi treba, koliko terja splošni čut pravičnosti, da se za odpravo družbene moralne škode in v interesu splošne blaginje pokličejo na odgovor neposredni krivci revolucije in posameznih njenih zločinov. Ko to govorimo, nas ne nagibajo teženja, da bi hoteli povračati hudo s hudim, marveč le želje po skupnem dobrem. Zato smo prav v interesu skupne blaginje pripravljani tudi na brisanje odgovornosti za dejanja izpred desetletij, če bo ugotovljeno, da je to v interesu mir-

nega sožitja in duhovnega in tvarnega napredka skupnosti. Vnaprej in brez pridržkov pa na to ne pristajamo.

Kot dediči žrtev revolucije, katerih se danes posebej spominjamo, izrekamo tudi obžalovanje vseh, ki jih je začetna prisila, nevednost ali nepremišljeno, čeprav pohvalno domoljubno navdušenje pripeljalo v nasprotni tabor, pa se tam niso notranje pridružili naklepom revolucije in ne sprejemali njenih metod. Tudi te imamo za žrtve revolucije in jim ne odrekamo časti, kolikor jih je vodila samo iskrena misel na narodno osvobojenje. Sprava med takimi na drugi strani in našimi mrtvimi je bila že zavezana, ko se je kri obojih zlila v eno reko in napojila slovensko zemljo za novo rast.

Uravnavanje slovenske usode je zdaj v rokah ljudi različnih miselnih smeri in političnih grupacij. Vse označuje vsaj na zunaj nagnjenost k iskanju novih poti za urejanje družbe in določanje mednarodnega položaja Slovenije. V reviziji so temeljne postavke, ki so mnoge za prihodnost povsem neustrezne. Pregledati bo treba vsa zakonodaja in nepregledno množino splošnih predpisov o ureditvi oblasti na vseh stopnjah, splošnih pravicah in pravnem položaju prebivavstva, usmeritvi učnih in vzgojnih dejavnosti, organizaciji javnih občil in kulturnih ustanov, gospodarski ureditvi, meddržavnih odnosih in toliko drugih področjih. Sprejeti je tre-

ba, da bo v nekaterih primerih določena kontinuiteta primerna, morda celo neogibna. Državniška, sploh vodstvena modrost bo narekovala, kaj bo tam treba vsaj začasno ohraniti in čemu se nam bo treba odreči, da se doseže, kar je mogoče, in ne zapravi vse, česar bi si želeli. Zato se bo treba oborožiti z določeno mero strpnosti in razumevanja, obenem pa se približevati z veliko pripravljenostjo za pomoč in sodelovanje, ki pričakujemo, da bomo k njemu povabljeni. Ne moremo obetati velike podpore. A prepričani smo, da bo pritegnitev politične emigracije, odkrita in brez predsodkov, učinkovala kot spravno dejanje tudi v osrednjem slovenskem prostoru.

Zavedamo se, da tudi pri novih poimenovanjih in programih ne bo teklo vse po gladkih tirih. Po desetletjih strahovanja, vcepljanja sovražnosti in vlivanja materialistične miselnosti ne moremo pričakovati rodovitnih tal za neovirano rast novega življenja. Spopadali se bodo nasprotni politični interesi, še dolgo ni pričakovati enotnosti v ocenjevanju dogajanj med revolucijo in mogoče bodo celo vzplamtevali zublji stare mržnje. Pripravljeni moramo biti na to, da nam bo treba prevzemati tudi naloge idejne in politične kontrole, odkrivanja in utemeljevanja zgodovinskih dejstev in nevtraliziranja udarcev. Tudi te naloge hočemo sprejemati v takem duhu, da bomo ohranjali spravno stanje,

ki naj bi kmalu nastopilo med slovenskim ljudstvom in se kar najbolj nemoteno razvijalo.

Kadar je treba sprejemati boj, so ljudem potrebne moči. A tudi vzdrževanje pravičnega miru ni lahka naloga. Mir ima dve sestavini, spokojnost in življenjski red. Za ohranjanje miru, h kateremu teži sprava, je potrebna neprestana budnost, da se odvrča vse, kar nasprotuje redu življenja, redu resnice in pravice. Zavračanje odklonov pogosto terjaja srčnosti, za resnico in pravico je treba včasih pogumnih dejanj. A tudi krotkost in spravljivost se gojita z notranjo močjo, ki mora zadrževati osebna nagnjenja po uveljavljanju čez mero. Brez zunanje in notranje prizadevnosti ni trajnega miru. Kolikor bomo poklicani k soustvarjanju pravega miru v Sloveniji, toliko bomo morali skrbeti, da nam ne upadejo moči. S prošnjami zanje se bomo obračali na božjo milost, ki nam jih dozdej ni odrekala. Pobujali pa bomo moči tudi tako, da se bomo ustavljali ob spominu na tiste, ki so nam bili vzeti, in bomo pozlačevali njihove smrtne rane. Njihov duh je z nami in njegov blišč seva v slovensko prihodnost, ki jo vidimo lepšo in svetlejšo.

Daj Bog, da bi bilo tako, zaradi zaslužnja krvi, darovane za slovensko pravico, in tudi po zasluženju naše zveste službe.

Slava in zahvala junakom in mučencem in časten spomin!

Spomin in sprava

Petinštirideset let se Slovenci v svobodnem svetu posebej v junijskih dneh spominjamo slovenskih žrtev komunistične revolucije. S temi počastitvami opozarjamo sebe in ves narod na krivico totalitarnih oblastnikov, ki jo je do zdaj trpel spomin tolikih naših rojakov še po smrti.

Ko se vrača v Slovenijo politična svoboda in je predsednik slovenskega parlamenta oglasil konec državljanske vojne, pa je prav, da ponovno izrečemo jasno besedo o nujnosti in možnosti sprave, ki naj privede do pravičnega notranjega miru.

Slovenske politične emigracije ni nikdar vodila misel na povračanje hudega s hudim, marveč je hotela ves čas le to, da se vrne med naš narod skupaj s svobodo tudi spoštovanje resnice in pravice. To se v veliki meri že dogaja in sprava je v slovenskem narodu že prisotna povsod, kjer se zavračata krivica in laž. V takem ozračju spoštovanja in razumevanja bodo lahko rasle sile, ki jih bo Slovenija še bolj potrebovala v kritični dobi, v katero stopa.

V tem prelomnem zgodovinskem obdobju pričakuje slovenska politična emigracija, po letih krivic in obrekovanja, javnega izraza, ki naj ji s pravično osvetlitvijo preteklosti odpre dobo zблиževanja z novo slovensko stvarnostjo. Tak izraz naj bi obsegal sledeče ugotovitve in priznanja:

- ugotovitev, da je bratomorno vojno izzvala komunistična partija, ko je s pomočjo nekaterih sodelavcev iz drugih skupin pričela s terorjem, mučenjem in poboji rojakov, ter da se tedaj ta boj ni začel kot spopad dveh sil za oblast, temveč da je šlo za načrtno, pod geslom narodne osvoboditve izvajano revolucijo enih in samoobrambo drugih;
- obsodbo genocidnega poboja civilne in razorožene vojaške opozicije po končani vojni v maju in juniju leta 1945;
- obžalovanje nasilja nad političnimi in idejnimi nasprotniki, tako med revolucijo kakor v letih totalitarne oblasti, in voljo, da se prizadetim popravijo moralne in kolikor mogoče tudi materialne krivice;
- zavrnitev označevanja vseh, ki so se upirali komunistični revoluciji, z narodnimi izdajalci in priznanje, da so domobranci in drugi oboroženi nasprotniki revolucije nastopa-

li pod okupacijo v okviru mednarodno priznane pravice do varovanja reda in naravne pravice do samoobrambe in do odpora pred samolastnim vsiljevanjem totalitarnega sistema;

- pripravljenost, da se dajo na uporabo vsa sredstva za odkrivanje in pravično ocenjevanje dogodkov med revolucijo in po njej.

Zavedamo se, da so v vsiljeni nam državljanski vojni posamezni pripadniki protirevolucionarnih sil storili kdaj tudi dejanja, s katerimi so prekoračili mejo upravičene obrambe svojih življenj in dobrin. Take krivice, ki jih je naša stran že takrat zavračala, tudi zdaj iskreno obžalujemo.

Na ta način, upamo, bo tiha sprava med posamezniki lahko postala tudi splošno sprejeta, javna narodna sprava, ki bo odpravila sleherno oviro za odkrito in iskreno sodelovanje med vsemi rojaki. K njej pristopamo v trdnem prepričanju, da tako izpolnjemo željo vseh zavednih Slovcnih, naših prednikov, predvsem pa tistih pokojnih, katerih se v teh dneh spominjamo.

SLOVENSKI NARODNI ODBOR

V političnem eksilu, 27. maja 1990.

Dr. Peter Urbanec
tajnik

Rudolf Smeruš
predsednik

NA TIHO

Na tiho, na tiho,
od daleč, od daleč
se nekaj svetlika,

na tiho, na tiho,
od daleč, od daleč
skrivnostno pozvanja,

na tiho, na tiho,
od daleč, od daleč
se snežno oglašja klic

in nas prebuja
iz dolgih, morečih sanj
in nas vrača življenju.

NOVI DAN

Po divjih nevihtah noči
smo se prebili
v novi dan.

Sonce je izgubilo
mrliško žolti sij,
stvari je objela toplina.

Odrple so se oslepelle oči,
srce je našlo pot do srca,
znova smo se rodili.

Stanko Janežič

Od Vetrinja do Kočevskega Roga

Nabito polna dvorana in napeto pričakovanje ljudi v Domu španskih borecev v Ljubljani na predvečer prvega maja, ko so opuščene ulice dajale vtis praznega mesta, je bilo prvo spoznanje, ko sem nekaj minut pred napovedanim časom zaman iskal prost sedež. Človek ne bi verjel, če ne bi vedel za ime predavatelja: grof Nikolai Tolstoy, v Angliji živeči daljni sorodnik ruskega pisatelja Leva Tolstoja. Slovenci ga poznamo po knjigah, v katerih opisuje dogodke po končani vojni na Koroškem, zlasti izročitev angleških ujetnikov, slovenskih domobrancev Titovi vojski in njihov kasnejši poboj na Teharjah, v Rogu in drugod.

Grof Tolstoy je v soboto, 28. aprila, predaval v Tinjah na Koroškem, slovenski krščanski demokrati so ga povabili, naj pride še v Ljubljano. Po kratkem uvodu in predstavitvi, pripravila sta ju Lojze Peterle, predsednik, in Peter Reberc, tajnik SKD, je Tolstoy najprej po rusko pozdravil zbrane ljudi; bilo jih je okrog 500, nadaljeval pa v angleščini. Prevajala je Neva Predan-Miklavčič.

Prevara ali kupčija

Uvodoma je povedal, da je dopoldne, 30. aprila, obiskal roške jame, v katerih leži del pobitih domobrancev. Še so ljudje, ki si prizadevajo, da resnica o žalostni usodi teh ljudi ne bi prišla na dan. Arhivi so prečesani tudi v Londonu, pri svojih raziska-

vah sem naletel na ovire in grožnje. Vse to me utrjuje v prepričanju, da je bila vrnitev ujetnikov zločinsko dejanje. Ne sprejemam sodbe in denarne kazni, na katero sem bil lani obsojen v Londonu, ko me je tožil nekdanji poveljnik angleške vojske na Koroškem, je dejal.

Grof Tolstoy je nato podrobno opisal pripravo in potek vračanja slovenskih domobrancev in drugih vojnih ujetnikov, ki so se ob koncu vojne zatekli na Koroško in se predali angleški vojski. Kako prepričati ujetnike, da bodo zapustili taborišče? Angleški oficirji so jim dali častno besedo, da gredo v severno Italijo. Na ta način so dosegli, da je bilo med 19. in 31. majem 1945 v Jugoslavijo vrnjenih 45.000 ljudi, od tega okrog 12.000 Slovencev. Angleži so jih spremljali do vlakov, potem so se pojavili partizani. Ko so vlaki speljali, se je začela kalvarija.

Še tedaj, ko so prvi ubežniki prišli nazaj in povedali, kaj se z njimi dogaja, Angleži niso hoteli priznati resnice. Komandant vetrinjskega taborišča — še je živ in živi v Kanadi — se je kasneje uprl povelju, da bi izročil še preostale civiliste. Njemu se morate zahvaliti, je dejal predavatelj, da je 6000 Slovencev ostalo živih (dolg aplavz).

Zakaj so Angleži vrnili ujetnike? Še danes to ni povsem jasno, Tolstoy je prepričan, da je za krivih le nekaj ljudi, med njimi tudi še živeči poveljnik za Koroško, lord Adlington.

Ta je tožil Tolstoya zaradi razžaljenja časti in tožbo tudi dobil. Grof kazni ni plačal, pritožil se je na drugostopenjsko sodišče in poiskal nove priče.

Z resnico do sožitja in sprave

V pogovoru po predavanju je gost poudaril, da ne razpravlja o jugoslovanski odgovornosti. Domobranci in ostali so bili angleški ujetniki, in ker so jih ti izročili Titovi vojski, so udeleženi pri vojnem zločinu. Izgovor, da niso vedeli, kaj se bo z njimi zgodilo, Angležev ne opravičuje, je bil odločen Tolstoy. Oglasili so se tudi ljudje v dvorani, predvsem taki, ki so vso tragedijo doživljali na lastni koži in preživeli. Starejša gospa je povedala, kako so opozarjali angleške oficirje, kaj pripovedujejo ubožniki. Oficirji so jim zagotavljali, da govornice niso resnične. Drugo jutro so se vrnili...

Počasščen sem, da sem vas spoznal, je rekel drugi. Vrnjen sem bil 25. maja. Od 3000 ljudi nas je na koncu ostalo 200. Bil je to zverinski pokol. Obsojam zločine nad vrnjenimi ženskami. Izživljali so se nad njimi, nato pa jih pobili, je s tresočim glasom povedal dolga desetletja zamolčevano bolečino.

še veliko drugih se je oglasilo. Z vprašanji, predlogi, zahvalami. Ljudje so poštene, Angleži in tudi Slovenci, povsod pa je nekaj posameznikov, ki so ravnali zločinsko.

V dvorani ves večer ni bilo slišati maščevalne besede, pač pa veliko izrazov prtajene bolečine in prestanega gorja. Tudi strah je bilo čutiti,

celo pred televizijsko kamero, ki se je sprehajala po obrazih. Temu se ni čuditi, če imamo pred očmi vojne in povojne grozote in tudi razmere, ki so pri nas bile še do nedavnega. Ker gar je kača pičila, se boji tudi zvite vrvi, pravi slovenski pregovor. Tolstoyevo predavanje v Ljubljani je zato začetek neke dobe, v kateri bomo lahko odprto govorili tudi o dogodkih, ki so že predolgo časa ostali stlačeni v osebno in narodno podzavest in s svojo neodrašenostjo onemogočali tvorno sožitje vseh ljudi.

Posebno pohvalo zaslužijo slovenski krščanski demokrati, ki so se zavzeli za to, da je Tolstoy predaval v Ljubljani, prav tako pa tudi direktor Doma španskih borecev, ki je dovolil, da je bilo predavanje v njegovi dvorani. Nekateri drugi direktorji so namreč takšno gostoljubnost odklonili.

Janez Gril (Družina 13. 5. 90)

Živimo
novo življenje,
vendar
smo med vami,
z vsem narodom
zraščeni
v eno drevo.
Poznamo
smrti
in rojstva,
zime,
pomladi,
vse krize,
zablode,
vsa upanja
in hrepenenja.

Stanko Janežič

Pogovor nad jamo

Kočevski Rog, 30. aprila 1990

Ob telefonskem drogu številka 122 se avto ustavi in zavije na gozdno jaso na levi. Potem izstopimo, gremo čez cesto in zavijemo v gozd na desni. Najprej je samo trava, nato redki grmi, a samo še nekaj deset metrov in že smo sredi visokih smrek in bukev. Nihče ne spregovori. Spre-daj so znanci, vseh niti ne poznam, za njimi gre Nikolaj Tolstoj, nato jaz in za mano mlado slovensko dekle iz Argentine. Sedaj je steza že na robu plitve uvale, imamo vtis, da je pred nami majhen amfiteater. Počasi se spustimo vanj, pot pelje prav po sredi med smrekami. Še vedno nihče ne spregovori. Ko smo že na položnem dnu, zaslišim za sabo pridušen krik: Moj Bog! Moj Bog! Ko se obrnem, vidim, da je dekle obstalo, sedaj gleda nekam visoko v vrhove in po licih ji tečejo solze. Opazim, da si jih ne briše. Sam ne vem, kako bom zdržal, a sem ji hvaležen za njene solze. Sedaj se dvigamo že na drugi rob, se razvrščamo pred tem, kar je bilo nekoč globoko brezno in je sedaj na pol zasuta jama. Nekaj časa tako stojimo, potem pa začnejo v tisti lijak padati stavki: Pater noster, qui es in coelis, sanctificetur... Dvakrat, trikrat se ustavimo, nočemo, da bi se nam glasovi tresli, pa spet nadaljujemo in pride-mo do konca: Et ne nos inducas in

tentationem, sed libera nos a malo. Amen... amen... amen. Imam vtis, da vsakdo izgovori to besedo zase in posebej.

Nato še malo počakajmo. Ko se zdi, da smo se umirili, poskusim.

„Nikolaj Tolstoj,“ (čutim, da ne morem reči gospod, tu smo samo še ljudje, ta trenutek in ta prostor nas preneseta samo kot ljudi) „pod nami verjetno ležijo kosti nekaj tisoč ljudi. Dobro vam je znano, kdo so ti ljudje in kako je do tega prišlo. Na kaj ta trenutek mislite?“

Nikolaj Tolstoj: „Mislim na to, da je ta kraj svetišče. Upam, da ga bodo ohranili prav takega, kot je sedaj, da bo pristen spomin na to, kar so ti ljudje pretrpeli. Upam, da ne bodo nikoli pozabljeni. Mogoče samo še znamenje, preprost križ in spominski napis na kamnu. Vsenaokoli pa naj bo natanko tako, kot je sedaj, da bo tudi spomin šel naprej neokrnjen in nedotaknjen.“

„Kako je mogoče, da se zgodi taka blaznost?“

„Mislim, da je to strup ideologije, ki upravičuje zločine in tako raz-človeči žrtve, da postane vse mogoče. Verjamejo, da počnejo stvari zaradi višjih ciljev. Velika odgovornost leži po moji misli na ljudeh, ki širijo te zle ideologije.“

„Kakšno bi utegnilo biti sporočilo teh ljudi, če bi lahko govorili, tistim, ki živijo?“

Nikolaj Tolstoj: „Da se jih spominjamo. Da jih ne pozabimo. In da se spravimo, da se takšne stvari ne bi več godile. Prepričan sem, da nočejo, da bi ljudi kaznovali. Hočejo samo to, da se zve resnica. Prava in primerna kazen bi bila resnica, ki bi se razkrila; da bi se od tistih, ki še živijo, ugotovilo, kdo je odgovoren za to, kar se je zgodilo. In nič več!“

„Vse se nazadnje povrne na vprašanje kulture in humanosti. Vsi bi morali zelo paziti, in ko se pokažejo prvi znaki barbarstva, ne molčati.“

Nikolaj Tolstoj: „Res, to bi morali. Vsi dobri ljudje bi se morali združiti in zlo odločno zatreti, zakaj te stvari se dogajajo v splošnem miselnem ozračju, ki preprosto sprejema, kar se dogaja. Pa še tole: Strašna odgovornost leži na Britancih. Konec koncev so to bili sami izobraženi ljudje, niso bili žrtve te ideologije, ni jim grozila višja oblast, šli so celo tako daleč, da niso poslušali njenih ukazov. Na njih leži strašna odgovornost. V nekem oziru večja, ker so to bili ljudje, za katere se je pričakovalo, da bodo prijazni do ujetnikov, medtem ko bi ljudje, ki so dejansko počeli te krutosti, v vsaki deželi veljali za hudodelce.“

„Sedaj že lahko upamo, da tako Britanci kot svet ve, kaj se je zgodilo in kdo so v resnici ljudje, ki tukaj ležijo.“

Nikolaj Tolstoj: „V Veliki Brita-

niji vlada sedaj globok občutek sramu.“

„Hvala lepa, Nikolaj Tolstoj.“

Skozi veje dreves se vsipajo slapovi svetlobe. Od vsepovsod iz neskončnega gozda pa tudi čisto od blizu nas pokrivajo izmenjavajoči se kori gozdnih pevcev. Čisto lahko, da so bili sončni dnevi tudi takrat; petja, kot je danes, pa prav gotovo ni bilo. Takrat so bili tod drugi glasovi

Sedaj smo že razmetani po gozdu okoli jame. Sam še stojim na robu in čakam, da vame vdre tista groza. Pripravljen sem jo sprejeti in nesti s sabo. Stojim tu in čakam, pa je ni. Ko že mislim, da mogoče nisem pravi človek za to obiskanje, me obide nekaj drugega. Sklonim glavo, da bi bil še bolj s sabo in da mi misel, kot že toliko drugih, ne uide, še preden jo spoznamo. Počasi jo vidim: ti ljudje tu spodaj so bili za življenje. Čeprav so jih ubijali in so nad njimi „stale zvezde smrti“, so bili na strani življenja in prihodnosti. Oni pa, ki so tu v brezumju moči počenjali, kar so počenjali, so bili služabniki smrti. Agenti smrti. Ti ljudje tu pa nam v slovesni oddaljenosti svojega molka govorijo samo o življenju.

Justin Stanovnik
(Družina, 20. 5. 1990)

Spominski dan v Vetrinju

Pred 45 leti so te žalostne dni brneli tovornjaki in odvažali slovensko vojsko ter druge civiliste — ne v Italijo, kot so jim rekli Angleži — ampak domov v Slovenijo v smrt.

Vsa ta leta se spominjamo v molitvi teh žrtev komunizma in njegovega barbarstva Slovenci po vsem svetu, kamor nas je zanesla usoda.

Letos pa, ko se doma v Sloveniji v maju začenja prebujati ne le pomlad, temveč tudi svoboda, se je temu spominu pridružila tudi Slovenija ter je skupaj z zamejstvom in zdomstvom priredila komemoracijo ob obletnici vračanja prav na pričetku tistega križevega pota, v Vetrinju.

V soboto, 26. maja, je v stari vetrinjski cerkvi daroval mašo ljubljanski pomožni škof **Jožef Kvas** skupaj s 17 duhovniki. Cerkev je bila napolnjena z verniki, med katerimi je bil tudi predsednik nove slovenske demokratične vlade prof. **Lojze Peterle** v spremstvu zunanjega ministra dr. **Dimitrija Rupla**. Poleg njiju je bilo opaziti tudi koroškega poslanca na Dunaju **Karla Smolleta**, ki je spremljal visoka slovenska gosta.

Cerkveni nagovor je imel pričevalce tiste dobe župnik **Vinko Zaletel**. Občuteno in doživeto je opisal tragedijo tistih dni ter pokazal na krivca: „Komunizem je ubil dušo narodu!“

Po končanem cerkvenem opravilu se je pred cerkvijo razvil spominski spored. Vsak je dobil v roke lep program, ki je imel na naslovni strani risbo akad. slikarice **Bare Remec** ob Balantičevi pesmi **Zasuta usta**, ki je bila tudi natisnjena poleg, kakor tudi besedilo pesmi **Lipa zelenela je...**, s katero se je spored zaključil.

Pevske točke je zapel koroški zbor **Gallus: Ecce quomodo moritur justus** (**J. P. Gallus**) in **Jesenska setev** (**Milka Hartmann - A. Nagele**); med posameznimi točkami je predvajal glasbo **T. Feinig**. Pričevanja sta brala **L. Starman** in **A. Vrečar**, **K. Vospernik** je podala **Naš križev** pot **M. Hartmannove**, **Vinko Ošlak** Balantičevo pesem **Zasuta usta**, **M. Vrbinc** in **F. Florjančič** pa odlomek iz **Kalinove** (**Debeljakove**) črne maše.

V komemoracijskih govorih je najprej obudil žalni spomin dr. **F. Vrbinc** iz Celovca, za njim pa odvetnik iz Kranja **Stanislav Klep**, poznan kot pobudnik komemoracij ob lipi sprave a **Žalah**. Dr. Klep je zavzel zelo kritično stališče do partizanov-komunistov, ki so zakrivali ta veliki in tragični slovenski rododomor.

Najbolj globoke, odgovorne ter polne bolečine ob slovenski tragediji pa so bile besede predsednika slovenske vlade **Lojzeta Peterleta**,

ki so bile istočasno ohrabrujoče in polne poguma:

„Slovenska vlada bo v imenu sprave storila vse tako za dostojanstvo mrtvih kakor za sožitje živih.“ — „Napovedovali so revanšizem, državljansko vojno, ne vem, kaj še vse, in nič od tega se ni zgodilo; zagotavljam vam tudi, da se tudi ne bo!“

Tudi sam sem podoživljal tisti usodni dan 29. maja 1945, ko sem bil preko Pliberka izročen v Slovenijo, ter me je v govoru odvetnik Klep tudi omenjal kot pričó.

Ko sem videl in slišal, kako občuteno je nastopila s svojim govorom kot hči domobranca vaš **Ivana Tekavec** iz Argentine, takrat so moje misli pohitele k vam, dragi rojaki v Argentini, in sem pomislil, kako lepo bi bilo, če bi tudi vi mogli biti z nami danes na vetrinjskem polju. Tako bi vam bilo veliko lažje vsaj delno pozabiti vse trpljenje in grenkost tujine, potem ko bi doživeli ves ta obred ter odgovorne besede, polne krščanske ljubezni do svojega naroda, ki jih je podal naš mladi predsednik vlade Peterle, ki je garancija za lepšo bodočnost slovenskega naroda.

Vinko Levstik

SLOVENSKA VLADA NA KOMEMORACIJI

„Kajnova zgodba se je zgodila tudi nam Slovencem oziroma našim očetom. S to dediščino moramo nekako živeti,“ je med dru-

gim v soboto v Vetrinju dejal predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, ki se je skupaj s slovenskim zunanjim ministrom dr. Dimitrijem Ruplom udeležil komemoracije za žrtve vetrinjske tragedije.

Prvič po vojni se je tako zgodilo, da so najvišji slovenski predstavniki priznali tragedijo slovenskega naroda in se poklonili njenim žrtvam. Pred komemoracijo je bila v cerkvi vetrinjske opatije slovesna péta maša, pri kateri sta bila tudi Lojze Peterle in dr. Dimitrij Rupel.

Premier Peterle je v svojem govoru med drugim tudi dejal: „Ljudje so prestali neverjetno grozne zadeve, vendar ni toliko pomembna grozljivost teh zgodb, pač pa to, da nihče od ljudi, ki je to preživel, ni kazal nobene želje po maščevanju, po povračilnih ukrepih. Narod ima ob takem zadržanju tistih, ki so doživeli krivice, moralno osnovo, na kateri lahko gradi naprej.“

Lojze Peterle je tudi dejal, da je program njegove vlade program sprave, saj si narod, ki je razdeljen, ne more obetati jasne prihodnosti. V okviru pravnega programa so si za cilj zadali tudi to, da domovino čimprej odprejo vsem tistim, ki jo imajo radi, zato ne govorimo več o razrednem sovražniku, narodnih izdajalcih, o sovražni emigraciji. Največ, kar lahko rečemo, so „politični nasprotniki“, oziroma raje „politični tekmeci“.

Lojze Peterle meni, da so v Slo-

Križevi poti slovenskega duhovnika

Pogovor z Darkom Slapšakom, župnikom na Leskovici

Po strmi in vijugasti cesti sem se vozil proti Leskovici, prijazni vasi, prislonjeni na strmine nad Poljansko dolino z Blegošem v ozadju. Tu gori na sončnem pobočju župnikuje na stara leta gospod Darko Slapšak, blaga in plemenita duša, in k njemu sem bil namenjen na pogovor. V mislih sem obnavljal vse, kar sem vedel o njem. Rojen v učiteljski družini kot najmlajši izmed dvanajstih otrok. Kar dva izmed njih sta postala duhovnika: najstarejši brat Julij, ki je že leta 1932 odšel v Ameriko in tam pred nekaj leti tudi umrl, in on najmlajši, rojen 1917. leta. Končal je šentviško gimnazijo in želel k jezuitom. Po enem letu so ga odslovili, ker je nevarno zbolel za tuberkulozo.

Prvi križev pot se je začel na Golniku, potem pa se nadaljeval na gradu Vurbergu pri Ptuju, kjer so ga za silo pozdravili. Za-

veniji s „spravnim procesom prišli dlje kot Slovenci po svetu“, zato si želi, da bi ti procesi potekali tudi med slovenskimi skupnostmi zunaj Slovenije, ki so marsikje po nepotrebnem in umetno razdeljene.

Marko Jenšterle

Svobodna Slovenija, 31. 5. 1990

radi boleznim ni mogel bivati v bogoslovju, zato je hodil na teološko fakulteto od doma. V bogoslovje je prišel šele predzadnje leto. Škof Rožman ga je leta 1943 posvetil v duhovnika. Prvo kaplansko mesto je bilo v Šentjerneju na Dolenjskem. V začetku leta 1946 se je prvič znašel v zaporu.

Začel se je drugi križev pot. Obsojen je bil kar trikrat. Kakšne zločine je zagrešil ta ljubeznivi in dobrohotni človek, da je zaslužil tolikšno kazen? O tem sva se pogovarjala na zadnje marčno soboto leta Gospodovega 1990. Prisluhnite njegovi zgodbi.

Kako si opravljal kaplansko službo?

V Šentjernej sem prišel malo pred italijansko kapitulacijo. Ko so Italijani odšli, so prišli partizani. Dve četi sta stanovali v župnišču. Če sem hotel priti v svojo sobo, sem se moral prebiti mimo pušk in mitraljezov. Razen kakšnih opazk, ki so letele na račun duhovnikov, se ne spominjam ničesar posebnega. Opravljal sem svoje duhovniško delo in tega je bilo zelo veliko. Tako je bilo ves čas do konca vojne in še po njej. 17. januarja 1946 so me zaprli.

Zakaj?

Tega nisem vedel. Točke v obtožnici so bile naslednje: 1. da

„Tiha luna jasno sije,
duh moj misli na svoj dom...“

(Jože Beranek)

nisem bil za OF, zato sem sokriv vseh umorov, 2. da sem govoril, kako je bil župnik Cerkovnik krivično obsojen, in s tem rušil novo oblast, 3. da sem skrivačem govoril, naj se ne javijo oblastem. To so bili trije zločini, četrto kaznivo dejanje pa je bilo, da sem imel politične sestanke in agitiral proti novi oblasti. Zaradi vsega tega bi moral biti obsojen na smrt, ker pa sem bil še mlad in je bilo upanje, da se bom poboljšal, sem dobil samo šestnajst let zapora. Obsojen sem bil 15. marca 1946. Zaprt sem bil v Novem mestu. 3. januarja 1947 so me izpustili. Prišlo je do ponovnega sojenja, na

katerem ni bilo nobenega dokaza in nobene priče proti meni, zato so mi kazen znižali. Hotel sem se tudi tokrat pritožiti, vendar mi je advokat rekel: Bodite pametni in molčite.

Kam si odšel, ko si prišel iz zapore?

Za tajnika na škofijo v Ljubljano, kjer sem po dogovoru s škofom Vovkom pomagal Leniču pri tajniških opravilih. Na škofiji sem ostal do 23. decembra 1948.

So te na škofiji pustili pri miru?

Stalno so prihajali provokatorji in me vabili, naj organiziram zvezo s tujino, ponovno oživim Katoliško akcijo ali kaj podobnega. Vedel sem, koliko je ura, zato sem jim odgovarjal, naj raje veliko molijo in mene pustijo pri miru. Na škofiji je bilo zelo napeto. Udba je vedela vse. Škof Vovk je prestal veliko hudega. Nikomur ni mogel zaupati. Šele kasneje smo zvedeli, da so bili povsod prisluškovalni aparati.

So zasliševali tudi škofa Vovka?

Seveda in zelo pogosto. Udbovec mi je telefoniral in naročil, naj povem škofu, da bo popoldne ponj prišel avto. Navadno se je ustavil na Mačkovi. Škofa so vozili v Tacen in ga tam zasliševali. Vračal se je zelo utrujen. To je trajalo dolgo časa. Še leta 1961, ko sem že bil župnik v Podkumu, je udba nadškofu Vovku naročila, da me mora zaslišati, ali sem res organiziral narodne noše za novo mašo.

To se je dogajalo še leta 1961?

Vsaj zame so mu takrat naročili. Seveda se je škof uprl in naročilo zavrnil z besedami, da imajo njegovi duhovniki preveč drugega dela, da bi se lahko zanimali za „babje kikle“.

Zakaj so te decembra 1948 drugič zaprli?

Ko je nekega večera prišel škof Vovk ves zbit z zaslišanja k večerji, je na vratih pozvonilo. Šel sem odpret in zagledal več ljudi z notranje uprave. Hoteli so govoriti s škofom. Po pogovoru z njimi pride Vovk k meni in pravi: „Gospod tajnik, aretiran.“ Ko so me odpeljali, sem bil prepričan, da so prijeli tudi škofa.

Kam so te odpeljali in česa si bil obtožen?

Na Povšetovo v bunker. V samicami sem ostal več mesecev, koliko, pa ne vem več. Obtoževali so me, da imam tajne zveze s tujino. Kasneje so me začeli siliti, naj začnem ovajati druge duhovnike.

So hoteli, da postaneš njihov ovaduh?

Da. Rekel sem, da imam o vsem in vseh svoje mnenje, ki pa ni objektivno. Zato sem se takšnemu zasliševanju uprl. Zasliševalec je vyzrojil in dejal, da se upiram uradnemu zasliševanju. Napravil je zapisnik in jaz sem bil tako neumen, da sem ga podpisal. Zaradi tega so me kasneje vključili v neki drugi proces skupaj s patrom Urbanom in šestimi dekleti, ki jih sploh nisem poznal. Obtožen in obsojen sem bil zaradi sodelova-

nja s Katoliško akcijo. Dobil sem sedem let.

Kje si prestajal kazen?

Najprej v zaporih na Miklošičevi, kjer so bile razmere boljše kot na Povšetovi. V bunkerju je bilo res hudo. Vlažen, temačen prostor, povsod sama umazanija, v kotu kibla, za njo na steni narisani križ, čezenj pa srp in kladivo. Bilo je nečloveško. Na redkih sprehodih zunaj me je zgrabila skoraj nepremagljiva želja, da bi se sklonil in utrgal eno samo travico. Gorje, če bi to storil.

Pozneje si bil prestavljen...

Na Žale, tam smo gradili bloke. Tu sem se spet srečal z Leničem in drugimi duhovniki. Med nami so poskušali narediti razdor, nekatere so tudi zlomili. Od tam sem odšel v Medvodé, kjer smo gradili elektrarno.

Ste morali res delati stoje v vodi?

Res, vendar to ni bilo najhuje. Teže je bilo izkopavati prod. Sploh se nismo smeli odpočiti. Kdor je prenehal, je moral za kazen v bunker. Za starejše duhovnike je bilo to zelo naporno. V vodi je bilo lažje, tam smo lahko vmes vsaj počivali. Duhovniki se ves čas nismo smeli pogovarjati z drugimi zaporniki.

So te kdaj vabili v duhovniško društvo?

Naravnost ne, vendar so dali vedeti, da bi stvari čisto drugače potekale, če bi se vpisal. Članstvo je bilo nekakšna odkupnina, to pa se mi je upiralo. Odsedel sem ve-

čino kazni, natančno šest let in štiri mesece. Leta 1955 sem prišel iz zapore in odšel za župnika v Podkum nad Zagorjem.

Kaj si zagrešil, da so te zaprli še tretjič?

Nov „zločin“. Leta 1959 je v Ameriki umrl škof Rožman. Eden izmed bogoslovcev mi je dal prebrati zapis o njegovi smrti in enega izmed njegovih božičnih nagovorov. Ker je želel stvari nazaj in ker nisem imel nobene poti v Ljubljano, sem mu tiste papirje poslal po pošti. Zaprli so me in obtožili, da razširjam sovražno literaturo. Obsodili so me na tri leta, polovico sem odsedel, in to v Mariboru.

Kakšen poseben spomin na ta čas?

Zapor je bil lažji. Kot zanimivost naj omenim, da sem bil zaprt skupaj z Jožetom Pučnikom, sedanjim voditeljem DEMOS-a, združene opozicije. Bil je mlad, simpatičen fant, prijazen in zelo pogumen. Na sprehodih je govoril tako odprto, sveže in novo, da sem kar strmel in ga občudoval. Govoril je o novih zamislih, drugačni politični ureditvi, o čemer si jaz še misliti nisem upal.

Trikrat obsojen, skupaj kar na 26 let, od tega si odsedel več kot osem let, ves čas po nedolžnem. Si revanšist?

Nisem. Zame je bil zapor čas posebnega šolanja. Dosegel sem samoosvoboditev. Naučil sem se misliti s svojo glavo, tudi tedaj, ko sem se pogovarjal z zasliševalci. Znal sem zavračati ponudbe, ko se

me hoteli pridobiti za ovaduha. Znebil sem se strahu pred oblastjo. Velikokrat so me hoteli kupiti, a se nisem prodal. Vedno sem pomislil na Prešernove verze: Manj strašna smrt je v črne zemlje krili kot so pod svetlim soncem sužni dnovi. Vsakemu lahko pogledam v obraz: udbovcem in obratom duhovnikom.

Zakaj so komunisti vse to počeli? Iz sovraštva, hudobije, zmote?

Mislím, da je komunizem imel sovraštvo do vere v svojem programu. Vse drugo je bilo samo izvajanje tega programa. Sam nisem maščevalen. Samo dvoje je potrebno: povedati resnico o vsem, a obenem ponuditi roko sprave. V tej smeri je prihodnost.

O marsičem sva se še pogovarjala. Sproščeno je pripovedoval o svojem življenju, tem neverjetnim križevem potu, ki ga je moral prehoditi, podobno pa tudi veliko drugih ljudi. Kako lahko trpljenje človeka oplemeniti, mi je prihajalo na misel, ko sem poslušal njegovo tiho pripoved. Škoda, če ljudje takšnih življenjskih zgledov ne bi poznali. Bogatejši za nova spoznanja sem se vračal v dolino. Prijazna vas s cerkvijo je še vedno žarela v večernem soncu. Zvonik se je poganjal proti nebu, kot da bi hotel pokazati, kje lahko ljudje tudi danes najdemo moč za življenje, ki bo prežeto z razumevanjem, ljubeznijo, odpustitvijo in neomajnim upanjem.

Janez Gril
(Družina)

Božji mlini meljejo počasi, pa gotovo

III

Počasna preobrazba sovjetskega diktatorskega sistema, t.j. na marksističnih - leninističnih dogmah zgrajene družbene ureditve v prvi ideološko komunistični državi na svetu, v Sovjetski zvezi, je v svojih zahtevah v marsičem podobna onim ob nastajanju tega sistema, ki je danes v zatonu. Sovjeti, delavski sveti po ruskih tovarnah in kmečki po ruskem podeželju, so se prvič pojavili v letih 1904-5, med rusko-japonsko vojno, ko se je ruska carska mornarica morala z vsem svojim ladjevjem in moštvom predati Japoncem. Ta nesrečni vojaški polom so že prej neznosne socialne razmere med delavstvom in kmeti tako zelo poslabšale, da se je car Nikolaj II. soočil s krvavo revolucijo, ki so jo njegove oborožene sile sicer zadušile, moral pa je na zahtevo liberalcev, ki so jih podpirali levičarji, sklicati dumo, ruski parlament. Duma se je prvič sestala 10. maja 1905, v juliju pa jo je car že razpustil zaradi zanj nesprejemljivih zahtev po temeljnih spremembah.

Položaj se je za carja poslabšal še bolj v I. svetovni vojni, ko je Avstro-Ogrska po sarajevskem atentatu napovedala mali kraljevini Srbiji vojno in jo napadla. Carska Rusija, zaveznica Srbije, je napovedala vojno Avstro-Ogrski,

Nemčija, zaveznica dvoglave mornarhije, pa Rusiji, ki na vojno ni bila pripravljena. Že po prvih letih neuspešne vojne je car moral na bojišča pošiljati vojake brez orožja in municije, kar je nezadovoljstvo med vojaštvom in prebivalstvom v notranjosti Rusije še povečalo. Car je bil prisiljen ponovno sklicati dumo, ki pa mu je že v začetku zasedanj odpovedala pokorščino in zahtevala njegov odstop. Car je odstopil 15. marca 1917. Začasno vlado je najprej sestavil knez Juri Lvov, ki pa je že v maju moral odstopiti. Drugočasno vlado je prevzel socialdemokrat Aleksander Kerensky, ki je nemudoma pričel z demokratizacijo dežele, pri tem pa ni dajal največje važnosti sklenitvi ločenega miru s centralnimi silami, kar je Leninu, voditelju boljševikov, dalo povod, da je 7. novembra (po gregorijanskem koledarju 27. oktobra 1917) med zasedanjem dume s svojimi boljševiki obkolil sloopje parlamenta, prisilil Kerenskega k odstopu in se polastil ruske osrednje vlade.

Tako se je pričela ruska boljševiška revolucija, ki je trajala do leta 1921. Leninu se je verjetno mudilo, da bi Rusijo potegnil iz vojne, ne toliko iz razloga, da bi zmanjšal trpljenje ruskega naroda, ampak predvsem zato, da bi se pokazal hvaležnega nemškemu kajzerju, ki ga je (Lenina) iz iz-

gnanstva v Švici skrivaj in v zaprtem (zaplombiranem) vagonu prepeljal čez celo Nemčijo na rusko ozemlje, da bi tam nemoteno pričel z revolucijo. V štirih letih krvave revolucije se je po'astil petrograjske vlade, prenesel sedež ruske države v Moskvo, nekdanje carstvo preimenoval v ZSSR, Zvezo socialističnih sovjetskih republik, in s tem prekrščenjem dal vsemu svetu vedeti, da je zadnji namen njegove revolucije ves svet spremeniti v eno samo zvezo komunističnih republik in mu zato ne bi bilo potrebno spreminjati prvotnega imena.

Leninov namen in glavni cilj ni bil ustvariti „raj na zemlji“ za svetovni proletariat, niti si noben komunistični diktator tega nikoli ni prizadeval. Prvi cilj je bila „svetovna proletarska revolucija“ s svetovno „diktaturo proletariata“, zato so vsi sovjetski in drugi komunistični diktatorji neusmiljeno uničevali vse, kar bi se kdaj moglo postaviti po robu temu končnemu cilju. Sovjetske tovarne so delale za svetovno komunistično revolucijo in sovjetski nomenklaturi ni bilo mar blagostanja svojih sovjetskih državljanov.

Taka je bila Sovjetska zveza in z njo vse države sovjetskega bloka vse do nastopa Mihaila Gorbačova. Pa tudi Gorbačov se še ni dokončno in jasno odpovedal komunizmu: njegov glavni namen je svojo sovjetsko državo rešiti tehnološkega zaostanka, ne ostati na repu držav z zahodnim družbenim

redom, skratka, ne zaostati za kapitalizmom. Sovjetski ideološki, pa tudi ozemeljski imperij se pričinja krhati; na to zdaj kažejo dogodki zadnjih mesecev v sami Sovjetski zvezi.

Razlika med začetnimi leti sovjetskega režima in današnjim preobražanjem sovjetske in vzhodnoevropske satelitske organizacije je skoraj popolna odsotnost nasilja, ki je te režime in njihov družbeni red rodilo. Namesto **revolucije**, ki je do sedaj bila značilnost slehernega prevzema oblasti po komunističnih strankah, so se državljani istih držav odločili za **evolucijo**, za miren prehod iz do sedaj diktatorskih režimov v demokracijo. Razen redkih primerov (Romunija, Albanija, žal tudi še Jugoslavija) po vseh teh državah prevzemajo oblast svobodno izvoljeni državljani, ki si jih volilci izbirajo po svojem prepričanju in ne več po navodilih oz. ukazih stranke. Propadlo je Marxovo pravičilo, da je nasilje „mati revolucije“. S postopnim razvojem se dosegajo boljši rezultati kot bi jih revolucija mogla doseči le z velikanskimi popolnoma nepotrebniimi žrtvami in trpljenjem milijonov. Komu med Slovenci še ne zveni v ušesih opravičevanje KPS tam v letih nepotrebne k'anja na Slovenskem, da „**žrtve morajo biti**“?

„Realni socializem“ je torej v razkroju. Povsod, kjer je bil ljudem vsiljen kot odrešilni sistem in čudežno zdravilo za vse človeške probleme. Vsa opozicionalna

združenja imajo v svojih programih miren prehod iz „diktature proletariata“, ki nikjer ni ustvarila obljubljenega „raja na zemlji“, pač pa njegovo nasprotje, „marksistični pekel“, in ljudi prisilili živeti v njem z odrekanjem in zanikanjem kakršnekoli svobode, kar je najhujša negacija človeškega stremljenja po svobodi. To stremenje je božjega izvora in se sleherni človek že z njim rodi. Kdor zanika Boga, obenem zanika tudi človeka in vse človekove pravice.

Prisilna uvedba Marxove dogmatike v vsakdanje življenje je dila povsem nasprotno sadove, ki jih niti sovjetska partijska nomenklatura, še manj pa vodstva komunističnih partij v evropskih sovjetskih satelitih niso pričakovala in nanje niso bila pripravljena.

Zadnje mesece minulega leta bi mogli brez pretiravanja označiti — razen morda v Romuniji in tudi v južnovzhodnih predelih Jugoslavije — kot nekrvavo revolucijo vzhodnoevropskih narodov proti komunistični diktaturi. Kronološko morem to revolucijo spraviti v naslednje časovno zaporedje: Demokratizacija evropskih sovjetskih satelitov se je pričela na Poljskem že v začetnih mesecih 80. let, seveda v takrat še močnem političnem obeležju generala Jaruzelskega. Solidarność Lecha Walense pa se ni dala ugnati in je težnja k spremembi položaja na Poljskem pridobivala na moralni

in politični veljavi. Zaradi uvedbe perestrojke in glasnosti v Sovjetski zvezi je neposredna nevarnost oboroženega vmešavanja v notranje zadeve poljske republike bila manj verjetna, čeprav so sovjetske čete bile raztresene po različnih krajih Poljske. Po zadnjih svobodnih volitvah, ki so bile še pred pričetkom II. svetovne vojne, je Sta'in leta 1947. odklonil mednarodno nadzorstvo prvih volitev na Poljskem po II. svetovni vojni in je — naravno — v senci bajonetov rdeče armade zmagala komunistična partija — so Poljaki jeseni lanskega leta izvolili nov parlament. Jaruzelski je sicer sprva za predsednika vlade imenoval generala Czeslawa Kiszczaka, ki ga je pa kmalu zamenjal prvi nekomunistični predsednik poljske vlade, znan sindikalist in nekdanji zapornik med obsednim stanjem leta 1981, Tadeusz Mazowiecki.

Tudi Madžari so zavrgli svojo partijsko vlado in šli na svobodne volitve, kjer je zmagala konservativna stranka malih kmetov. Nemci iz Vzhodne Nemčije so dejansko glasovali „z nogami“, ko jih je že pred spontanim porušenjem „berlinskega zidu sramote“ precej desettisočev preko Poljske, Češkoslovaške, Madžarske in Avstrije pobegnilo v Zahodno nemško republiko; dolgoletni predsednik Vzhodne Nemčije, moskovski vazal Erich Honnecker, je moral odstopiti in je bil z vsem svojim partijskim štabom zaprt in postavljen pred sodišče zaradi korupcije.

Na zadnjih volitvah v Nemški demokratski republiki je kot najmočnejša stranka izšla Krščanska demokratska zveza, ki jo vodi mladi odvetnik Lothar Maiziere, po sklepu večine ostalih strank bodoči predsednik vzhodnonemške vlade. Vzhodni Nemci so po 40 letih „diktature proletariata“, torej skrajne ideološko-politične strani, prešli na skoraj skrajno nasprotno stran.

V oktobru 1989, trinajdeset let po madžarskem protikomunističnem upor, se je Madžarska proglasila za republiko brez kakršnihkoli socialističnih ali komunističnih predznakov.

Mesec dni pozneje, v novembru 1989, se je Aleksander Dubček, slovaški komunist in začetnik „češke pomladi“ iz leta 1968 pojavil med manifestanti na Václavskem trgu sredi Prage. Nekdanji češki oporečniki so z drugimi stotisoči navdušeno manifestirali za spremembo, ki je prišla z odstopom od leta 1956 vladajočega — tudi slovaškega diktatorja — Gustava Husáka. V sedanji vladi ima polovico ministrskih mest nekomunistična opozicija. Najbolj slavni sedanji češki pisatelj Václav Havel je izjavil, da doživljamo čase, ko so besede močnejše od „desetih oklopnih divizij“.

Skoraj istočasno, tudi v novembru, je moral zapustiti vlado bolgarski komunistični diktator Todor Živkov, ki je od 1954. leta dalje vodil najbolj sovjetom naklonjeno komunistično partijo v ev-

ropskem komunističnem imperiju. Njegov naslednik Peter Mladenov, sicer tudi komunist, je že pristal na večstrankarski politični sistem. Torej na demokracijo!

Ob baltski obali Sovjetske zveze sta se dve republiki Litva in Estonija, z glasovanjem v parlamentu že odločili za vzpostavitev suverenosti, ki so jo baltske republike izgubile s tajnim dogovorom med Hitlerjem in Stalinom v avgustu leta 1939, ob podpisu Ribbentrop-Molotovega pakta prijateljstvo med Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Estonija, Letonija in Litva so bile suverene republike le med dvema svetovnima vojnama, ko so ob koncu prve pod vplivom poraza rdeče armade pred Varšavo — poljski vojski je poveljeval maršal Jozef Pilsudski — proglasile svojo neodvisnost od Rusije in dobile mednarodno priznanje svoje neodvisnosti. Zadnje tedne se zdi, da Združene severnoameriške države pod predsedstvom Georgea Busha niso ravno navdušene nad enostransko odločitvijo baltskih držav. Severnoameriške diplomacije od predsednika navzdol ne more doumeti prizadevanj malih evropskih narodov za državno suverenost, ker niso „narod“ v evropskem smislu izraza, kjer „narod“ pomeni popolnoma določeno etnično skupnost in ne le skupne gospodarske in mednarodnopolitične koristi velesil, čeprav je ena izmed njih — Sovjetska zveza — tudi skupek nasilno zlimanih preko 100 neruskih

etničnih skupnosti, ki bodo prej ali slej tudi zahtevale svojo neodvisnost od ruskega moskovskega središča. Značilno za sedanji položaj v vzhodni Evropi je dejstvo, da se dogodki — za sedaj — razvijajo brez nasilja; še ne govorijo o diplomatski orožja in krvi.

To zadnje dejstvo daje upanje tudi malemu slovenskemu narodu, da bo končno dosegel svoj končni politični cilj — suvereno slo-

vensko državo, ki mu bo omogočila biti na svoji zemlji svoj gospod in odločati o svoji usodi le v okviru mednarodnega prava. Za Slovence je najbolj značilno zlasti dejstvo, da so po sedemdesetih letih skupnega življenja s „slovanskimi brati“ končno morali priznati pravilnost prastarega slovenskega pregovora, da „v španoviji še pes ne more dolgo vzdržati“.

Tine Duh

Iz življenja Cerkve v srednji in vzhodni Evropi

Poljska

Poljski škofje so na zasedanju svoje konference v marcu objavili izjavo za tisk. Škofje vabijo Poljake, naj bodo med seboj solidarni, posebej pri preskrbi z živili. Poljska družba naj odgovorno oblikuje nove upravne strukture. Škofje se tudi zavzemajo za ustanovitev katoliške mladinske organizacije in za oživetev krščanko usmerjene skavtske organizacije.

Kardinalu Tomašku častni doktorat

Katoliška teološka fakulteta univerze v Passau je praškemu nadškofu kardinalu Františku Tomašku podelila častni doktorat. Dekan te visokošolske ustanove je dejal, da želijo na ta način počastiti škofa, ki je kljub različnim oblikam nasilnih pritiskov pokazal velik pogum pri o-

brambi pravic Cerkve in se vztrajno zavzemal za njene pravice.

Krščanska akademija v Pragi

V češkoslovaškem glavnem mestu Pragi so ustanovili Krščansko akademijo. Na prvem zasedanju je vodilni češki teolog dr. Jozef Zverina govoril o teologiji in kulturi. Krščanska akademija bo navezovala stike s svetom filozofije, literature, umetnosti in kulture ter na vsa dogajanja gledala iz krščanskega zornega kota.

Vzhodna Nemčija

Vzhodnonemški škofje so 4. marca opomnili katoličane pred bližnjimi volitvami, prvimi v zgodovini države, naj se polno zavedo svoje družbene odgovornosti. Omogočiti je treba svobodno, demokratično in pravno urejeno družbeno življenje, v katerem bo.

do vernikom polno priznane njihove pravice.

Litva

Litovski predsednik Vyautas Landsbergis je v začetku aprila poslal papežu pismo, v katerem ga je povabil, naj obišče Litvo, in ga naprosil, naj vzpostavi polne diplomatske odnose z novo litovsko vlado ter imenuje apostolskega nuncija. Litovski škofje so sv. očeta povabili že prej, vendar bo papež zavoljo drugih obveznosti mogel obiskati Litvo šele leta 1992. Vatikan ni nikdar uradno priznal prisilne priključitve Litve Sovjetski zvezi in je vsa ta desetletja ohranil predstavništvo Litve pri apostolskem sedežu.

Romunija

Katoliški škof romunske škofije Alba Julia Lajos Balint je povabil transilvanske duhovnike, naj skušajo spraviti med seboj člane romunske narodne skupnosti in madžarske manjšine v Transilvaniji, ki so se znašli v hudih sporih. Cerkev v Romuniji se odločno zavzema, da bi med tema dvema različnima narodnima skupinama vladali dobri narodnostni in prijateljski odnosi, ter nasprotuje uporabi nasilja in drugim oblikam sovražnosti med njima.

Skupaj k papežu

Predsednika zahodnonemške in berlinske škofovske konference, ško. fa Lehmann in Sterzinski, sta skupaj potovala v Rim in obiskala papeža Janeza Pavla II. Poročala sta o dogod-

kih na cerkvenem področju v obeh državah. Škofje obeh škofovskih konferenc so se 8. marca na 1. zasedanju po „berlinskem zidu sramote“ dogovorili, da bodo odslej zasedali skupaj.

Cerkev v Litvi

Vatikanski in litovski cerkveni krogi v Rimu so zaskrbljeni, kako se bo iztekel sovjetski pritisk na Litvo, da bi se odrekla svojim težnjam po narodni in državni neodvisnosti. Voditelj litovske skupnosti v Italiji msgr. Vincentas Mincevičius je Janeza Pavla II. in italijansko vlado prosil, naj se zavzame za njegove rojake. Litovski parlament v Vilniusu je voditelja poslov pri apostolskem sedežu Stasysa Lozoraitisa pooblastil, da lahko v primeru nasilnega posega Sovjetske zveze „svobodno sporoča voljo litovskega ljudstva“ svetovni javnosti.

Mincevičius je 26. marca časnikarjem povedal, da je razočaran nad Gorbačovom. „Sovjetski imperializem se bo na koncu zrušil. Sovjetski tanki v Litvi so le izraz zadnjega zdihlaja,“ je dejal. Upravnik litovskega zavoda sv. Kazimira v Rimu prelat Algimantas pa je dejal: „Nikoli nismo zaupali v Moskvo in tudi Gorbačovu ne. Komunizem ostaja zlo, čeprav nastopa prikrito.“

O sredstvih družbenega obveščanja

Od 22. do 26. marca so v Fatimi na Portugalskem zborovali predstavniki evropskih škofovskih konferenc, ki v svojih deželah urejajo odnose med Cerkvijo in družbenim ob-

veščanjem. K sodelovanju so pritegnili še verske časnikarje iz skoraj vseh evropskih držav. Zborovalo je blizu 100 ljudi. Zanimivo je bilo zlasti zato, ker so prišli tudi zastopniki iz dotedanjih komunističnih držav. Le Albanija, Bolgarija in Romunija so bile odsotne. Od Slovencev je bil urednik Družine dr. Drago Klemenčič.

Madžarski sociolog Tomka je razčlenil nekatere družbene in cerkvene razmere v Vzhodni Evropi. Kardinal König je osvetlil duhovne tokove, ki so značilni za Evropo na prelomu tisočletja. Francoski duhovnik Di Falco je predaval o vlogi radia in televizije v ponovni evangelizaciji Evrope. Govorila sta še kardinal Martini kot predsednik Sveta evropskih škofovskih konferenc in nazadnje predsednik Papeškega sveta za sredstva javnega obveščanja nadškof Foley.

Med predstavitvami posameznih področij Evrope je bil posebnega zanimanja deležen evropski Vzhod. O Hrvaški in Sloveniji sta govorila p. Marasovič in Klemenčič. Orisala sta nekatere pobude, da se bo cerkveni in verski informaciji nazadnje le odprl dostop do radia in televizije. Hitreje gre tudi v državah, ki so bile še pred kratkim daleč za Slovenijo pri uresničenju verskih svoboščin. Poljaki imajo v okviru škofovske konference že posebno uredništvo za radio in televizijo, na Češkoslovaškem tudi postajajo verske oddaje na televiziji nekaj običajnega. Litva in Latvija imata za sedaj druge skrbi, vendar upajo na hitrejšo odpiranje.

Sklepna listina je naslovljena na škofovske konference evropskih držav. Po krajši presoji položaja v Evropi listina niza vrsto priporočil in smernic za delo v prihodnosti. Prešinja jo misel kard. Martinija, ki je preprosto dejal, da je Cerkev pravzaprav komunikacija in da ni mogoče razumeti tistih pastoralnih delavcev, ki sredstva družbenega obveščanja puščajo ob strani. Kongregacija za vzgojo izrečno naroča teološkim fakultetam, da je treba bodoče duhovnike vzgajati za uporabo sredstev javnega obveščanja.

Predstavniki Zahoda so poudarili potrebo po solidarnosti s Cerkvami evropskega Vzhoda — za finančno pomoč in pomoč pri oblikovanju delavcev na področju javnega obveščanja.

Novi škofje v Romuniji

Janez Pavel II. je 14. marca imenoval kar 12 novih škofov za katoličane latinskega in bizantinskega obreda, tako da ima sedaj vseh 11 škofij svoje redne škofe in so polno zasedeni škofovski sedeži katoliške in grškokatoliške Cerkve. Med novo imenovanimi nadpastirji so tudi osebe, ki so bile že skrivaj posvečene v škofe in duhovnike, bile zaprte ali so morale skrivaj opravljati zaupane pastoralne dolžnosti.

Katoliška in grškokatoliška Cerkev v Romuniji sta sedaj dobili takšno upravno in voditeljsko strukturo, kakršno sta že imeli pred 45 leti. V bližnji prihodnosti je možna tudi navezava diplomatskih odnosov med burkareštansko vlado in apostolskim se-

dežem, samo če bo vlada to želela. Prekinjeni so bili leta 1950. Romunska vlada je že vrnila Cerkvi zaseženo zgradbo apostolske nunciature.

Diplomatski odnosi med SZ in Apostolskim sedežem

Sovjetska vlada in apostolski sedež sta se sporazumela, da bosta imela poslej stalne uradne diplomatske stike na ravni osebnih odposlancev. To novico je 15. marca objavil vatikanski tiskovni predstavnik Navarro-Valls. Vlado v Kremlju bo pri apostolskem sedežu uradno zastopal izredni veleposlanik, apostolski sedež pa bo pri diplomatskih zadevah s SZ predstavljal papežev osebni odposlanec, ki nosi naslov apostolskega nuncijskega s posebnimi nalogami. Janez Pavel II. je to nalogo že zaupal nuncijskega za posebne naloge (diplomatske stike z vzhodnoevropskimi državami) nadškofu Francescu Colasuonnu.

Tomašek pohvalil Havla

Praški nadškof kardinal František Tomašek je v pogovoru za italijanski list *Corriere della Sera* pohvalil čkoslovaškega predsednika Pavla Havla zaradi njegove moralne pokončnosti. Ta ni izredno pomembna le za resnično prenovo Češkoslovaške, temveč za vso Evropo. „Če človek ne verjame v Boga, ni možna ponovna gradnja iz ruševin. Denar in telesna moč ne zadoščata.“

Veliko zanimanje za duhovništvo

Na kongresu zahodnonemške dobrodelne ustanove Cerkev v stiski v

Schönstatt Valendarju je bilo slišati, da vlada med verniki katoliške Cerkev vzhodnega obreda v Ukrajini veliko zanimanje za študij teologije. Več kot 400 fantov je že zaprosilo škofo, da bi smeli študirati teologijo in postali duhovniki. V Ukrajini deluje ta čas nad 1000 grškokatoliških duhovnikov. Iz ruske pravoslavne Cerkev, h kateri je bila ukrajinska grškokatoliška Cerkev nasilno priključena leta 1946, se jih je vrnilo 350, ko je bila ukrajinska grškokatoliška Cerkev proti koncu lanskega leta spet z zakonom priznana.

Napetosti v Ukrajini

V Ukrajini narašča napetost med katoličani vzhodnega obreda in pravoslavni. Razdor še povečujejo nesporazumi v zvezi z bogoslužnimi prostori, ki so jih sovjetske oblasti leta 1946 izročile patriarhatu, leta pa jih sedaj noče vrniti vzhodnim katoličanom. Najtežje je zaradi stolnice sv. Jurija v Lvovu, ki je bila do leta 1946 sedež ukrajinskega katoliškega metropolita.

Prepovedali uvoz biblije

Bangladeška vlada je prepovedala uvoz biblije v deželni jezik. V tej azijski deželi je bila med ljudmi zelo priljubljena izdaja Nove zaveze Bangladeške biblične družbe, natisnjena v Hongkongu. Po njej so radi segali tudi muslimani. Samo lani so prodali 200.000 izvodov. Državna vera je islam.

Jubileji nadškofa dr. Alojzija Šuštarja

V letu 1990 se bo ljubljanski nadškof in slovenski metropolit srečal kar s tremi jubileji. Dne 13. marca je minilo deset let, odkar je iz rok pokojnega nadškofa dr. Pogačnika prevzel vodstvo ljubljanske nadškofije. Mesec nato, 13. aprila, ga je apostolski pronuncij msgr. Michele Cecchini v ljubljanski stolnici posvetil v ljubljanskega nadškofa in s tem tudi za slovenskega metropolita, jeseni 14. novembra pa bo dopolnil 70 let svojega razgibanega, pestrega in tako bogatega življenja.

Nadškof Alojzij Šuštar se je rodil v vasi Grmada nad Trebnjim, ki je takrat še spadala pod župnijo Dobrnič, očetu Alojziju, kmetu, in Mariji, rojeni Kukenberger, dne 14. novembra 1920. V družini je bilo deset otrok. Krstili so ga v dobrniški farni cerkvi pri krstnem kamnu, pri katerem je bil 123 let pred njim krščen božji služabnik škof Friderik Baraga. Ljudsko šolo je nadškof napravil v Trebnjem, l. 1932 pa so ga starši poslali v zavod sv. Stanislava v Šentvidu, kjer je z odličnim uspehom maturiral l. 1940. Torej bo imel v tem letu še jubilej 50-letnice mature. Še isto jesen je stopil v ljubljansko semenišče in začel študij na Teološki fakulteti v Ljubljani. Jeseni l. 1941 ga je škof Gregorij

Rožman zaradi njegove nadarjenosti in vsestransko vzornega življenja poslal v znameniti zavod Germanik v Rimu. Tu je na Gregoriani nadaljeval filozofske in teološke študije in dosegel licenciat iz filozofije in doktorat iz teologije. V duhovnika je bli posvečen v Rimu 27. oktobra 1946.

Ko je l. 1949 dokončal vse študije v Rimu, bi se bil rad vrnil domov, a je zelo nevarno zbolel na pljučih. Njegovi prijatelji in dobrotniki so mu pomagali, da je prišel na zdravljenje v Švico. Njegovo življenje je že viselo na nitki. Po hudih operacijah je ostal pri življenju in si opomogel. Churski škof mu je dal službo kap'ana v turističnem St. Moritzu. Po dveh letih uspešnega kaplanovanja so ga povabili na licej v Schwyzu, kjer je predaval filozofijo in verouk. Bil je tudi spiritual dijakov. Po 12 letih so ga povabili v Chur, kjer je bil najprej profesor moralne teologije na bogoslovni šoli, nato tri leta tudi ravnatelj bogoslovja, zatem rektor Visoke bogoslovne šole in škofov vikar. Ko sem nekoč maševal za naše zdomce v Einsiedelnu v Švici, sem vprašal benediktinskega patra, če pozna dr. Šuštarja. Odgovoril mi je: „Kako ne, saj to je vendar drugi churski škof!“ Če

vzamete v roke Slovenski biograf-ski leksikon, enajsti zvezek na str. 729, se nam zdi skoraj nemogoče, v katerih gremijih vse je Šuštar de'oval v Švici, kaj vse je napisal, kod vse je predaval, še posebej za teološko kulturo laikov po Švici, Nemčiji, Franciji, Italiji... Bil je tiskovni referent švicarske škofov-ske konference, predsednik Du-hovniškega sveta za škofijo Chur, predsednik uredniškega sveta Kir-chenzeitung, predsedoval je mešani komisiji (duhovniki-škofje) in teološki komisiji švicarske škofov-ske konference, bil podpredsednik komisije za pripravo švicarske si-node in škofov delegat zanjo, or-ganizator 2. simpozija škofov v Churu itn. Posebej je zaslovel kot tajnik Sveta evropskih škofovskih konferenc (CCEE). Še danes je

podpredsednik tega Sveta. Sode'oval je pri mnogih mednarodnih teoloških revijah in veljal za enega najtrdnejših strokovnjakov na področju moralne teologije.

Dr. Šuštarja je srce vedno vle-klo v domovino. Toda churski škof je nadškofa Pogačnika pregovoril, da mu je dal ekskardinacijo in se je povsem vključil v chursko ško-fijo. L. 1976 smo ga začeli vabiti, naj se vrne domov, da bo tudi do-mača škofija de'ežna njegovega vsestranskega organizacijskega, znanstvenega in pastoralnega de-lovanja. Imel je velike pomisleke, če se bo mogel po 35 letih bivanja v tujini živeti v naše razmere. Ko sem ga tisto leto prve dni maja s pristankom nadškofa Pogačnika povabil v München, kjer sem bir-moval, sem mu povedal našo že-ljo. „Če bi vedel, da je to res bo-žja vo'ja, bi prišel,“ je dejal. Do-menila sva se za neko znamenje, ki naj pokaže božjo voljo. Znamenje v prid vrnitve se je čez nekaj me-secev res pokazalo. Pa še nekaj: ko sva razgovor končala, se je v tisti münchenski sobi zamajala luč in potresel se je ves prostor (prim. Raz 6, 12). Tisti večer je bil po-tres v Furlaniji, ki ga je bilo ču-titi tudi v Münchnu.

Ob novem letu 1977 je dr. Šu-štar prišel domov. Spet je bil in-kardiniran v ljubljansko nadško-fijo, nadškof Pogačnik ga je ime-novaj za stolnega kanonika, arhi-diakona, člana različnih svetov. Predsedoval je komisiji za koordi-nacijo verskega tiska, pisal za

Družino, celjsko Mladiko, Bogoslovni vestnik, predaval na tečajih, birmoval. Tako je v treh letih pred imenovanjem za škofa dodobra spoznal duhovnike in naše župnije.

Po imenovanju za nadškofa in metropolita se je ves posvetil tej odgovorni službi v Cerkvi na Slovenskem. Kot metropolit je skliceval redne seje slovenskih škofov. V jugoslovanski škofovski konferenci so ga izvolili za podpredsednika. Zastopal je konferenco na raznih simpozijih tudi zunaj domovine, kmalu je prišlo do ustanovitve Slovenske pokrajinske škofovske konference z 21 različnimi sveti, uspešno vodi vsak mesec konferenco slovenskih škofov in vse povezuje v enotno delovanje. Čeprav ga še mnogokrat vabijo na različne simpozije in srečanja v tujino, bi se rad ves posvetil domači škofiji in vsej Cerkvi na Slovenskem. Vemo, koliko si zadnje čase prizadeva za samostojno slovensko škofovsko konferenco tako, da bi slovenski škofje še ostali tudi člani jugoslovanske škofovske konference. Veliko važnost polaga na delovanje vseh različnih svetov in na pastoralna vprašanja, predvsem še na kategorialno pastoracijo. Dal je pobudo in vso moralno podporo Pastoralnemu občnemu zboru ljubljanske nadškofije leta 1988, ki je pastoralno razgibal predvsem laike.

Z vso pastirsko skrbjo se posveča nadškofiji. Ustanovil je doslej

11 novih župnij (Ljubljana-Barje, Ljubljana-Zadobrova, Ljubljana-Šmartno ob Savi, bolniška župnija v Ljubljani, Ljubljana-Fužine, Kranj-Drulovka/Breg, Škofja loka-Sveti Duh, Šmarca-Duplica, Novo mesto-Sv. Janez, Pirniče in Ivančna Gorica). Za njegovega škofovanja so zrastle nove cerkve v Dravljah, na Žalah, v Mostah v Ljubljani, v Kisovcu, na Škofjici, v Dragatušu in v zidavi sta cerkvi v Ajdovcu in v Pirničah. Tudi novi karmeličanski samostan v Sori je zrasel ob njegovi vsestranski podpori.

Ne smemo pozabiti tudi njegove pisane besede. Pri Mohorjevi je izdal knjigo o izkušnjah škofijskih sinod po evropskih deželah Prenova v Cerkvi (1980), z rajnim prof. Steinerjem sta izdala pri Nášem Tromostovju dragoceno knjižico o zakramentu sprave (1979), rakovniške Knjižice so izdale Pismo slovenski mladini (1985) in Kako prav živeti (1988) itn. Da ne omenjam vseh njegovih član- kov v Cerkvi v sedanjem svetu, Družini in drugod ter številne intervjuje v domačem in tujem tirsku.

Ena njegovih največjih zaslug pa je, da je našo Cerkev naredil močno navzočo v naši družbi. Temu botruje gotovo njegova velika avtoriteta, svetovna razgledanost in upoštevanje njegove osebnosti doma in na tujem. Veliko pomeni to, da je prišel med nas kot popolnoma nov človek brez vsakršne medvojne hipoteke na tej ali

drugi strani. Cerkev, ki je bila odrinjena na rob družbe in umetno potiskana v močvirje, je spet prišla do trdnih tal in naša spremenjena družba ji mora nehote priznati njeno moralno moč in pomembnost pri vzgoji novega človeka, ki je „po Bogu ustvarjen v re-

nični pravičnosti in svetosti“. Zato se našemu nadškofu in metropolitu za vse njegovo nesebično in tako nenehno vsestransko delovanje prisrčno zahvaľujemo in mu Źelimo še mnogo rodovitnih let v službi Cerkve na Slovenskem.

Stanislav Leniĉ

NADŠKOF DR. ALOJZIJ ŠUŠTAR O SVOJIH NAĀRTIH

13. marca 1990 je minilo 10 let, odkar je dr. Alojzij Šuštar prevzel vodstvo ljubljanske nadškofije. Ob tej priloŹnosti je po pogledu na preteklo desetletje omenil tudi svoj program za prihodnost takole:

V preteklih letih sem veĉkrat razmišľjal, kaj je v doloĉenih časovnih in krajevnih razmerah zame boŹja volja in moja naloga. To vprašanje sem si ponovno zastavil za zadnjo tretjino moje službe, za naslednjih pet let, ĉe bo Bog dal Źivljenje in zdravje. Ker gre vedno za skupno sodelovanje vseh — duhovnikov, redovnikov, redovnic in danes vedno bolj tudi vernih laikov — naj te naloge navedem:

1) **prebujati verne v Cerkvi, da bi v novih razmerah spoznali in sprejeli svoje naloge v še veĉji odgovornosti in boljšem sodelovanju, z veĉ poguma, odloĉnosti in osebne ravzestosti;**

2) **na novo evangelizirati slovenski narod v zvezi z drugo evangelizacijo Evrope s posebnimi oziri na razmere v Sloveniji;**

3) **skrbeti za nenehno duhovno prenavo in poglubitve verskega, molitvenega in zakramentalnega Źivljenja ob sodelovanju razliĉnih verskih gibanj;**

4) **prizadevati si za spravo, medsebojno spošтовanje in povezavo vseh Slovencev doma in po svetu;**

5) **pritegniti ĉim veĉ laikov, moških in Źensk, k sodelovanju v Cerkvi in jim zaupati odgovorne naloge pri uresniĉevanju Pastoralnega obĉnega zbora 1988 ljubljanske nadškofije;**

6) **poudarjati potrebo ĉim širšega in globljega verskega izobraŹevanja odraslih, posebno na podroĉju Svete. ga pisma in katoliškega socialnega nauka;**

7) **pospeševati celostno skrb za mladino in iskati novih oblik mladinske pastoralne, v kateri bi bili mladi ne le objekt, ampak tudi nositelji pastoralne;**

8) **posveĉevati posebno skrb druŹinam, pripravi na zakon in odnosu do Źivljenja v vseh njegovih obdobjih;**

9) **razvijati ĉut odgovornosti za obrobne, invalide, bolnike in jim nuditi telesno in duhovno ter druŹbeno pomoĉ;**

10) iskati in gojiti nove redovniške in duhovniške poklice v molitvi in v skrbi za dobre družine z več otroki;

11) buditi vest in zavest odgovornosti za mir v pravičnosti, za človekove pravice in varstvo okolja;

12) ohranjovati in poživljati slovensko kulturo in slovensko narodno zavest v povezavi z vsemi Slovenci po svetu;

13) širiti obzorje in zanimanje za Evropo, za tretji svet, za svetovni položaj in navezati čim več mednarodnih stikov in sodelovati na različnih srečanjih;

14) odkrivati polno in vso resnico o dogodkih v zadnji vojni in v povojnih letih in vse storiti za zadoščenje nedolžno obsojenim;

15) delati za proglasitev za blažena škofa Baraga in škofa Gnidovca.

Umestitev nadškofa Ambrožiča v Torontu

Nad 600 duhovnikov in skoraj 30 škofov se je 10. maja udeležilo slovesne umestitve dr. Ambrožiča za nadškofa ene največjih škofij na svetu. Iz Slovenije je prišel nadškof Šuštar, iz Nemčije pa voditelj slovenskih duhovnikov v ZRN dr. Janez Zdešar. Med številnimi gosti je bilo veliko število kanadskih Slovencev, ki so povezani z Ambrožičem iz begunskih in izseljenskih let. Novega nadškofa so pozdravili tudi predstavniki pravoslavnih, anglikancev in judov v provinci Ontario.

Svojo povezanost s slovenskim narodom je nadškof Ambrožič pokazal že na začetku slovesnosti, ko je posebej pozdravil nadškofa Šuštarja in povedal, da je ta nadškof njegovega rojstnega kraja. Nato je spregovoril v slovenščini: „To je moj prvi materni jezik,“ je dejal. „Ko jo sedaj uporabljam, naj ji bo to v priznanje, hkrati pa naj bo priznanje vsem najrazličnejšim maternim jezikom, ki jih govorijo v torontski nadškofiji.“ Pozdravil je vse Slovence po svetu in v

domovini. Rojakom v domovini je zaželel, naj bi v svobodi, ki se odpira, znova polno zaživel tiste tradicionalne vrednote in vrline, ki so vselej odlikovale slovenski narod.

Iz izjave komisije Pravičnost in mir o „revanšizmu“

Ni prav, če kdo morebitno nevarnost tako imenovanega revanšizma napihuje za politično propagando. Kdor je kritičen do sedanje oblasti, kdor hoče globoke politične spremembe, s tem še ni „revanšist“. Prav tako ni prav, če kdo enači z „revanšizmom“ zahtevo po celotni resnici in pravici. Krivice, ki so se dogajale, je treba priznati in po možnosti tudi popraviti. Takih pričakovanj in zahtev zato ni mogoče imenovati „revanšizem“.

Od demokracije pričakujemo, da bomo lahko živeli v družbi, kjer se nam ne bo treba ničesar bati, če bomo mislili s svojo glavo in ravnali po svoji vesti.

V Ljubljani, 16. aprila 1990.

Prof. dr. Anton Stres

Jezus je bil spočet od Svetega Duha in rojen iz Device Marije

Včasih o kakšnem človeku rečemo, da ima talent, nadarjenost. Če pa smo pozorni, lahko prav v vsakem človeku odkrijemo njegovo posebno nadarjenost. In potem lahko vidimo, kako so z nadarjenostjo tega človeka obdarjeni tudi ljudje, ki z njim živijo. Človeška skupnost na svoji poti potrebuje tudi velike talente, pa ne le za razvoj znanosti ali umetnosti, tehnike ali gospodarstva. Potrebuje mo tudi ljudi ki jim je dano, da odkrivajo možnosti in nevarnosti našega časa. Ljudi, ki nas opogumljajo za mir. Ljudi, od katerih veje nov duh, ki usmerja naprej. Za takšne talente lahko ustvarjamo dobro ozračje. Lahko jim pomagamo pri razvoju, ne moremo pa jih napraviti. Skupnost je revna, če nima ljudi, ki kažejo pot v prihodnost in posredujejo moč za to pot.

V občestvu verujočih ljudi pri-povedujejo, kako je Bog znova podarjal ljudi, po katerih je klical v prihodnost. V njegovem imenu so odkrivali, kar je bilo v občestvu bolno. Bog jim je dal spoznati, kdaj morajo ugotavljati in kdaj tolažiti. Kjer je življenje že skoraj usahnilo, je Bog po takih ljudeh nakazal nov začetek. Bog je bil in je še v naši zgodovini prisoten predvsem po ljudeh, ki jim

daje svojega Duha. To ne velja le za naš velik svet, marveč tudi za mnoge vsakdanje službe, v katerih ljudje drug drugemu prisluhnejo in se spodbujajo, se medsebojno sprejemajo in odpuščajo, stojijo ob strani in spremljajo. Tako Bog mnogim daje svojega Duha, da bi bil po možu pri ženi, po ženi pri možu, po starših pri njihovih otrokih in po otrokih pri njihovih starših.

O Jezusu pravimo in priznavamo, da je izredno velik božji dar. Ni bil le človeški otrok, ki bi ga Bog pozneje prevzel s svojim Duhom. Spočet je bil od Svetega Duha; torej nam je od začetka dan od Boga. Bog po njem začenja zares povsem znova z nami. Po svojem Sinu je on sam pričujoč v naši zgodovini. Po Jezusu je v naši zgodovini človek, ki je zares takšen, kakršen naj bi človek bil in kakršnega je Bog hotel. Po njem je med nami božja moč, da odreši naše življenje in ga privede na svoj cilj. Po njem lahko postanemo ljudje kot nas je Bog hotel in nas hoče. Zato ob Jezusovem rojstvu angeli pojejo o božjem miru na zemlji. Ta mir sicer še ni prevzel vseh in vsega, začel pa se je že. Nekateri menijo, da proti Bogu govori dejstvo, da se tudi po rojstvu njegovega Sina mir na naši

zemlji tako težko uresničuje. V resnici pa to govori proti nam: med nami je božja moč miru, mi ji pa tako malo pustimo, da bi delovala. Bog še zmeraj najde ljudi, ki v veri sprejmejo, kar hoče dati. Zato slavimo Jezusovo rojstvo kot prodor luči v temo. Zato s tem rojstvom začenjamo naše štetje let, ki ga upoštevajo tudi mnogi drugi, čeprav še ne — ali ne več — slavijo Jezusovega rojstva kot velik božji dar naši zgodovini. In vendar živijo v svojem upanju in svoji ljubezni od tega, da Bog po svojem Sinu daje vse. Zelo pomembno je, da to slavimo, ker se tako v nas krepi upanje in spomin na vir naše ljubezni.

Bog je hotel biti tako zelo pri nas s svojo močjo, da je v svojem Sinu postal sam človek, rojen iz Device Marije. Marija je s svojim „da“ božji volji postala vrata, sko-

zi katera je stopila božja ljubezen do nas. Z nami je božja ljubezen delila naše človeško življenje. Prišla je z otroško nemočjo in končala v mraku okrutne smrti. Vmes so bila leta odraščanja in učenja, preprostega vsakdanjega življenja v družini, prijateljstvu in poklicu, potovanja z oznanilom blagovesti, leta veselja in žalosti, razočaranja in vriskanja, skupnosti in samote. Samo nečesa ni bilo v Jezusovem človeškem življenju: zaprtosti in odklanjanja božje, Očetove volje. Vse drugo je Sin živega Boga delil z nami, da bi nam bil povsem enak. Kakor je takrat Marija v veri dala prostor božji volji, tako naj bi danes bila vera Cerkve prostor, v katerem je Bog po besedi in znamenju svojega Sina povsem pri nas in začjenja združevati vse, kar je ločeno.

Dieter Emeis-Janko Bohak

Čistost je vrednota

Spolnost spada k človekovi bogopodobnosti in je torej nekaj dobrega. „In Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po božji podobi ga je ustvaril, **moža in ženo** ju je ustvaril,“ beremo v Svetem pismu. Zato je spolnost osebna dobrina celotnega človeka, ker ima tudi namen, da moža in ženo osrečuje.

Kristus pa je zatrdil, da mora biti človekovo spolno udejstvovanje tako, kakršno je bilo „od za-

četka“, to se pravi, kakršno je Bog hotel. Zato je Kristus zavrnil zlorabo teh človekovih zmožnosti, kakor je bila takrat v navadi med pogani in tudi med izvoljenim judovskim ljudstvom; Jezus se je skliceval na naravni zakon proti razvezi; zavrnil je tudi prešuštvo, prostovoljne prešuštne želje in prostitucijo; imel pa je tudi veliko usmiljenje z nečistniki, ki so se skesali in hoteli sprebrniti. To njegovo usmiljenje dokazuje, da

ni odobral njihovega grešnega življenja, kajti usmiljenja je vreden le človek, ki je padel v greh. Visoko pa je Jezus povdignil devišstvo in čisto življenje, saj je rekel: „Kdor more razumeti, naj razume.“

Čistost ima sv. Pavel za sad Sv. Duha. Kristjane opominja, da je njihovo telo „tempelj Sv. Duha“, in pravi, da bi se nečistost med kristjani ne smela niti imenovati, ker človek svoje telo odzema Kristusu.

Bog sam je dal človeku v naravo spolno poželenje z namenom, da ohrani na zemlji človeško življenje, zato je nekaj naravno dobrega. Pri Adamu in Evi je bilo to poželenje podrejeno pameti, dokler nista grešila. Posledica izvirnega greha pa je, da gre to poželenje proti pameti in je takrat tudi v sporu z nameni, ki jih je v naravo položil Bog.

Zato je posebna vrednota čistosti v tem, da človeka vodi pamet, da tako čuva človekovo osebno svobodo in oblast duha nad telesnostjo, kar je za človeka primereno in dostojno.

Krepост čistosti moramo gledati v luči ljubezni do Boga kakor vsako krepост; je pa tudi izraz ljubezni do sebe in do bližnjega. Izraz do sebe je zato, ker človeka varuje, da svoje spolnosti ne izrablja sebično: taka zloraba mu jemlje veselje nad lastno osebno stjo in lahko vodi človeka v nerovo. Krepост čistosti pa tudi nagiba človeka, da svojo spolnost u-

ravnava bližnjemu v dobro, tako svojemu zakonskemu sodruhu kakor otrokom, ki naj bodo zdravi sadovi čiste zakonske ljubezni.

Že v Svetem pismu stare zaveze hvali Bog krepost čistosti, ko pravi: „O kako lep je čist rod v svetlobi (svoje kreposti), zakaj njen spomin je nesmrten.“ Torej ni čistosti „izumila“ Cerkev, ampak je v časti že „od začetkov“ človeštva.

Od čistosti navadno razlikujemo **sramežljivost**, ki je krepost, da pri človeku kroti tisto, kar bi lahko vodilo do nedovoljenega spolnega udejstvovanja, kakor je gledanje nedostojnih slik ali nedostojno oblačenje. Sramežljivost je dana v naravo človekovo in ima namen braniti čistost.

Od čistosti in sramežljivosti pa je treba razlikovati **spodobnost**, kateri gre predvsem za pametno ravnanje s spolnimi organi pri nespolnih dejanjih, npr. pri umivanju.

Sv. Tomaž ima čistost za dej poglavitne kreposti zmernosti: zanj so „duhovni“ grehi kot napuh in sovraštvo hujši kot meseni, vendar je greh nečistosti nevarnejši, ker povzdiguje telesnost nad duhovnost in je pot do „duhovnih“ grehov. Znane zgodovinske osebности, ki so zametovale čistost, so tudi istočasno primeri, kako jih je nečistost vodila v grehe napuha in ne pokorščine, ki so za celo človeštvo imeli nesrečne posledice.

Prerejeno po
dr. Štefanu Steinerju

Sveto pismo - moj vsakdan

KAKO NAJ BEREMO SVETO PISMO DANES

Ko smo se prepričali, kako koristno je branje Svetega pisma za posameznika in narod, ga moramo odpreti in sami začeti brati. Tudi nam mora postati vir nezlomljive moči in vere. Sveto pismo more tudi nas nagovoriti. Božja modrost v njem ni prav nič zastarela. Do nje pa pridemo le pod določenimi pogoji. Zavedati se moramo, da je Sveto pismo verska in ne posvetna knjiga. Ker je navdihnjeno od Svetega Duha, je tudi sveta knjiga, zato moramo spolniti tri pogoje, če hočemo koristno brati Sveto pismo. 1. V sebi moramo prebuditi občutek za sveto; 2. Ukloniti moramo svojo voljo in ga poslušati; 3. Pri branju moramo iskati versko sporočilo.

Prebuditi občutek za sveto

Na prvi pogoj je treba v posvetno misleči drubi še posebno opozoriti. Danes nam ni nobena reč več sveta. Vse je razgaljeno. Tudi začetek življenja ni več skrivnost. Pomankanje vsesplošnega spoštovanja ubija občutek za sveto. Komaj razlikujemo med svetim in posvetnim. Ker pa je Sveto pismo božja knjiga, moramo seči po njem tako, kot segamo po božjih rečeh. V sebi moramo prebuditi občutek za sveto. To je prvo, kar je potrebno, če hočemo razu-

meti njegovo božje sporočilo. Če ga vzamemo v roke kot katerokoli drugo knjigo, se nam v njem ne bo razkrilo božje sporočilo, ki človeka dviga in bogati, temveč bo ostalo le bolj ali manj zanimivo branje.

Bog je v Svetem pismu na poseben način navzoč. Četudi bi ga imeli zgolj kot kulturno zanimivost, morda zaradi njegove izjemne starosti, pomembne izdaje ali lepe vezave, tako da je okras knjižne omare, je vendarle tisti del stanovanja, kjer ga imamo, pravi hišni tabernakelj. Kakor je v cerkvenem tabernaklju živi Bog pod podobo kruha, tako je v Svetem pismu v podobi knjige, čeprav na drugačen način, tam po svojem telesu, tu po svoji besedi. Sveto pismo je vknjižnjena božja Beseda (Logos). Kakor je večna božja Beseda (Logos) v nazareškem Jezusu postala človek (Jn 1, 14), tako je v Svetem pismu postala knjiga.

To resnico je v zadnjem času posebno naglasil 2. vatikanski koncil. Najsvetejše opravilo na zemlji, sveto mašo, deli na dva dela: bogosluje božje besede in eharistično bogoslužje. Pri prvem se nam pogrinja miza božje besede“ (B 51), pri drugem pa „miza božjega kruha“ (prim. BR 21). Oba dela „sta tako tesno povezana, da sestavljata eno samo bogoslužno dejanje“ (B 56).

Cerkev je s tem nanovo ovrednotila Sveto pismo. Vrednoti ga kot Gospodovo telo. V dogmatični konstituciji O Božjem razodetju pravi, da „pri svetem bogoslužju neprenehoma jemlje z mize božje besede in Kristusovega telesa kruh življenja in ga daje na voljo vernikom“ (BR 21). S tem nas opozarja, kako se moramo bližati Svetemu pismu. Bližati se mu moramo s takim spoštovanem, kot se bližamo sv. obhajilu. Če brez notranje priprave pristopimo k obhajilu, je obhajilo samo košček kruha, ki ga zaužijemo, če pa ga sprejmemo v veri, pa je „vir in višek krščanskega življenja“ (C 11). Prav tako je tudi s Svetim pismom. Kdor pred branjem Svetega pisma prebudi v sebi občutek za sveto, se mu bo razkrilo kot božja beseda, kdor pa ga bere s posvetnim razpoloženjem, bo zanj samo navadna knjiga.

Poslušati Sveto pismo

Kakor moramo prebuditi v sebi občutek za sveto, tako moramo prebuditi voljo, da ga bomo poslušali. To je drugi pogoj za koristno branje Svetega pisma.

Čeprav Sveto pismo beremo, ga v resnici poslušamo. Vse, kar je v njem, so ljudje sprva poslušali. Večino tega so slišali pri bogoslužju in se tam tega tudi učili na pamet. Evangeliji so zapis apostolske pridige in tako tudi druge knjige Svetega pisma. Vendar zdaj ne mislim toliko na to, da bi pri branju poslušali božjo besedo,

temveč na to, kar je prvim bralcem pomenila beseda poslušati. Poslušati (hebr. šama') jim je pomenilo pokoravati se temu, kar so slišali, ukloniti temu svojo voljo, ubogati. Poslušati pomeni v svetopisemski govorici ubogati, torej moramo tako brati Sveto pismo, da prebranemu uklanjamo svojo voljo, se prepuščamo njegovi vsebini in jo sprejemamo za svoje življenjsko vodilo. Samo če v ponižnosti sprejemamo njegovo sporočilo, nas bo njegovo branje duhovno poživilo. Bistvo duhovnega življenja je ubogati navdih od zgoraj. Kdor se da voditi navdihom od zgoraj, duhovno živi.

Poslušati Sveto pismo pomeni prebuditi v sebi zavest, da nam po njem Bog govori. Sveto pismo ni navadno branje, temveč božja govorica, prenešana v branje. Pri branju Svetega pisma srečujemo Boga. Pri tem nas Bog osebno nagovarja, tako kot se pri pogovaranju osebno pogovarjamo z ljudmi. Prav to pomeni, da je Svefo pismo „živa in silovita božja beseda“ (prim. Heb 4, 12). Bog je v vsakem odlomku Svetega pisma navzoč, zato ni mesta v njem, ki bi ga morali obiti ali zavreči. Tudi odlomki, za katere mislimo, da so v nasprotju z znanostjo ali človeško etiko in v njih takoj ne vidimo nobenega verskega sporočila, so božja govorica. Tudi njim se moramo ukloniti, čeprav je pametno, da hkrati preberemo tudi njihovo razlago pod črto ali v komentarju. Če jih sprva ne razumemo,

**NAMEN
APOSTOLATA MOLITVE
ZA JULIJ**

Za izobražence, znanstvenike, u-
metnike in vse, ki delajo na vseučili-
ščih, da bi z evangelijem preželi vse
kulture.

Slovenski: Da bi mladi ob novih
mašah in duhovniških jubilejih odkri-
vali lepoto in potrebnost duhovnih
poklicev.

še ne pomeni, da nam nimajo kaj
povedati. Morda nas prav taki od-
lomki učijo ponižnosti in so pres-
kusni kamen naše resnične pri-
pravljene ukloniti svojega du-
ha Bogu in se po branju Svetega
pisma dati njemu voditi. „Bog je
namenoma natrosil toliko težav v
Sveto pismo, da nas po njih uči
ponižnosti,“ je dejal sv. Avguštin.

Iskati versko resnico

Sicer nas pa Sveto pismo samo
uči, kako ga moramo brati. Kakor
je božja Beseda (Logos) v Jezusu
Bog in človek, tako ima tudi Sve-
to pismo dušo in telo. Telo so do-
godki in osebe, ki jih Sveto pismo
opisuje, duša pa njihov pomen in
nauk, ki ga imajo za naše duhovno
življenje. Kakor v nazareškem Je-
zusu niso vsi prepoznali Boga,
temveč so ga mnogi imeli za te-
sarjevega sina (prim. Mt 13, 55),
tako tudi v svetopisemskih dogod-
kih ne vidijo drugega kot svetno
zgodovino. Zveličavne resnice so
skrite v dogodkih, tako kakor je
duša skrita v telesu. Pa bomo za-

to rekli, da je nimamo, ker je ne
vidimo?

Pri branju svetopisemskih do-
godkov nas ne sme premotiti ži-
vahno in dramatično pripovedova-
nje. Nikoli nas ne sme prevzeti
tako, da bi pozabili na njihovo
versko sporočilo. Pri branju pre-
roka Jona se ne smemo zamisliti
le v to, kako velika je morala biti
riba, da je mogla pogoltniti Jona,
kar je malenkost v primeri s tem,
kar hoče z njegovim pobegom po-
vedati sveti pisatelj, ker „kam naj
grem pred tvojim duhom in kam
naj bežim pred tvojim obličjem?
Če bi se povzpел v nebesa, si on-
di; če bi legel v podzemlje, si tam.
Če bi vzel peruti zore, če bi pre-
bival na koncu morja; tudi tja bi
me vodila tvoja roka in me držala
tvoja desnica“ (Ps 139, 7-10). Bog
je povsod in nas dobi prav tam,
kamor bežimo pred njim, zato je
iskati v Svetem pismu najprej ver-
sko resnico tretji pogoj za korist-
no branje Svetega pisma.

Vsi trije pogoji nas šele uspo-
sobijo za pravilen pristop k zapi-
sani božji besedi. Svetemu pismu.
Po izpolnitvi teh pogojev smo na
pravi poti do zaklada, ki je skrit
v njem.

France Rozman

Kako prav živeti?

KAKO NAJ DELAM, KAR JE PRAV?

„Rad bi storil, kar je prav, pa ne vem, kako. Rad bi bil pošten, dober in pravičen, nesebičen ter zvest, rad bi spolnil, kar mi vele-va vest, kar pričakujejo od mene ljudje, kar mi zapoveduje Bog, pa ne vem, kako.“

Take in podobne tožbe lkažejo, da dobra in zanesljiva informacija o нравnih normah za življenje še ne zadošča. Spoznati resnico in jo tudi uresničiti in po njej živeti, sta dve različni stvari. Grški filozof Sokrat je sicer menil, da vsaka hudobija ljudi izvira iz nevednosti in nepoučenosti. Bil je mnenja, da vsakdo, ki dobro pozna, to tudi dela. A izkušnja nas uči drugače. Kolikokrat se človek odloča proti lastni vesti, proti pričanju o boljšem. Včasih ga slabobnost enostavno potegne za seboj. Čeprav se zaveda, da ni prav, za kar se je odločil, in ga vest svari in opominja, je kakor da ne bi imel dovolj moči, da bi se ustavil trenutni privlačnosti, kjer se mu obeta užitek ali korist. Kdo ne pozna takih skušnjav življenja in kdo še ni nikdar podlege?! Zgodi se pa tudi, da napačna odločitev ni nastala le pod vplivom trenutne močne skušnjave, ampak da je počasi zorela, da jo je človek s premislekom pripravljaj, hoteno in zavestno izvedel in se notranje

popolnoma z njo istovetil. Morda se prestraši, ko se vsega tega jasno zave, morda pa tega niti ne opazi in so le drugi prestrašeni nad toliko hudobijo in nad tako slabim človekom.

Izkušnja kaže in razodetje to potrjuje, da človek ne dela dobrega enostavno iz naravnega nagnjenja. V sebi nosi razklanost in dvojnost: na eni strani hrepene-nje po resnici, lepoti in sreči, rad bi delal, kar je prav in kar ga res osvobaja; na drugi strani pa čuti in doživlja v sebi nered, poželjivost v najrazličnejših oblikah in nagnjenje k slabemu. Apostol Pavel v pismu Rimljanom opisuje tako razklanost v človeku: „Kar delam, ne umevam; ne delam namreč tega, kar hočem, ampak to delam, kar sovražim... Hoteti je v moji moči, da bi pa dobro tudi izvrševal, ni. Ne delam namreč dobrega, ampak hudo delam, česar nočem... Čutim postavo, da mi je, ko hočem delati dobro, lažje to, kar je hudo. Veselim se namreč božje postave po notranjem človeku, vidim pa v svojih udih drugo postavo, ki nasprotuje postavi mojega duha in me usužnjuje postavi greha, ki je v mojih udih. Jaz nesrečni človek! Kdo me bo rešil telesa te smrti?“ (Rim 7, 14-24).

„Jaz nesrečni človek!“ To občuti vsakdo, kdor se iskreno sooča s svojim нравnim položajem. Z žalostjo ugotovi neskladnost med

navnimi zahtevami in svojim dejanskim stanjem. Včasih je ta občutek tako močan, da človek postane malodušen in morda celo obupuje. Kako naj pride do tega, da bo delal, kar je prav in dobro?

Pedagogika, psihologija in filozofija dajejo marsikak koristen in uspešen nasvet. Odgovor, ki ga daje razodetje, pa je globlji. Obsega dve stvari, ki sta med seboj najtesneje povezani. Prvo je, da človek sam iz lastne moči sploh ni sposoben, da bi delal dobro. Za to mu je potrebna, a tudi zagotovljena božja pomoč. To je srčika evangelija. Kristus nas ni samo osvobodil od greha, ampak nam dal novo življenje in nas usposobil za dobro. V moči Svetega Duha je človek zmožen delati dobro. Tudi tisti, ki misli, da vse sam doseže in je ponosen na svoje uspehe, je v resnici storil dobro le,

ker je Bog bil do njega dober. Če bi poznal vso resnico o sebi in o Bogu, se ne bi ponašal s svojimi deli, ampak bi bil hvaležen Bogu.

Drugo, kar vsebuje odgovor iz razodetja, pa je potreba stalnega spreobračanja in osebnega prizadevanja. Le enkratna odločitev in enkratno spreobrnjenje ne zadoščata. Potrebna je res najprej načelna in jasna ter iskrena odločitev za dobro, ki da življenju pravo smer. A brez pogostega obnavljanja in utemejevanja življenjske usmerjenosti v dobro ne gre. Konkretna posamezna dejanja, pa naj bodo še tako skromna in majhna, so potrditev za notranjo odločitev. Rast v dobrem je življenjski proces in stalna življenjska naloga, tako za posameznika kakor za zakonsko skupnost in družino.

Alojzij Šuštar, nadškof

Za družino

SRAMEŽLJIVOST

Pri vprašanju dotikanja spolnih organov smo trčili na mejo intimnosti. Ta intimna meja ne dopušča, da bi otroci prijemali spolne organe drugih, na primer bratov in sester in vrstnikov.

Nekoč se je mati sramovala pogovarjati se s svojo hčerko o tako samoumevnih stvareh, kot je menstruacija. Če je bil v preteklosti prepovedan vsak pogovor o telesnem ljubezenskem življenju — celo med zakonci, danes ugotavljamo pomanjkanje sramežljivosti v javnem življenju, ekonomski propagandi, literaturi kioskov, v filmih in gledaliških delih. Nazori o tem, kaj se v javnosti spodobi in kaj ne, so zanihali iz ene skrajnosti v drugo.

Pri tem pa pogosto ne pomislijo, da so sramežljivost v kakršnikoli obliki že — poznali v vseh časih. V vsaki kulturi, v vsakem človeškem redu so tudi predpisi o sramežljivosti. Kdor jih ne spoštuje, ga skupnost osami. Sramežljivost je meja, ki varuje neko vedenje. Sram je zaščita intimnega. Naloga vzgoje je, da to sramežljivost oblikuje in pospešuje. Kako

lahko to smiselno počnemo v naši kulturi?

Družinsko intimno področje

Najprej naj zavzamem enoumno stališče s pedagoškega vidika. Po mojem mnenju je v tej zvezi pravilno le eno: Spolno področje je za človeka področje intimnega srečanja, ki ni namenjeno javnosti. Zlasti javno predstavljanje telesne ljubezenske združitve pomeni napad na človekovo dostojanstvo, zato naj bi se tega branili. Znanj publicist in otroški zdravnik Wolfensberger-Haessig pravi k temu: „Človek ima intimno področje, ki je skrajno ranljivo in zato potrebno zaščiteno. Če se reporterji pririnejo do smrtne postelje slavnih ljudi in fotografirajo javnosti izdajo obup matere, ki ji je avto povozil otroka, gre v obih primerih za napad na osebno intimno področje, ki ga zahteva senzacija željna publika. Poleg zaščite narave, spomenikov, živali in okolja, tu nujno potrebujemo zaščito človeka. Vsak vzgojitelj naj bi premišljal, kako bi te zdrave težnje prodrle v pedagoško šole in doma, ne da bi pri tem skozi stransko vrata dovolili vstop nekdanjim tabujem.“ Tu je jasno, kaj pome-

ni vzgoja k sramežljivosti: spoštovati vsako osebo in družino kot celoto na njenem intimnem področju.

Sram kot obrambni zid intimnosti ne obsega le spolnega področja, marveč celotno intimno področje družine. Tako je „nesramno“, če žena opravlja moža pri prijateljih ali sosedih, če se v neki družbi izklepetajo skrivnosti obeh zakonskih partnerjev, če mati pri klepetu ob kavici pripoveduje o problemih doraščajoče hčerke itd.

Da bi osvojili pravi odnos, se morajo otroci od začetka učiti razlikovati, kaj je znotraj družine možno in v redu, vendar ni namenjeno javnosti. Tako naj bi se naučili, da se zunaj družine ne kažejo nagi. Če torej otrok brez obleke steče k vratom, da bi odprl svojemu prijatelju, mu bomo rekli, da pri nas to ni v navadi. Tudi ne bi bilo prav, če bi ob takih priložnostih zaničevali spolnost. Otroku bi lahko rekli nekako takole: „Če letaš nag po dnevni sobi, ko pridejo tuji ljudje v hišo, si lahko mislijo, da si še dojenček in nimaš kaj obleči. Ti pa si že velik in veš, da ne letamo nagi okrog.“ Ali: „Pred tujimi ljudmi se ne kažemo nagi. Očka in mamica tudi ne ravnata tako. In sedaj si že toliko velik, da veš, da ti tega ni treba več početi.“

Osebnostno intimno področje

Tudi v družini sami si mora vsak znati zgraditi osebno intimno področje, v katerega se lahko

umakne. Med starši in otroki mora biti meja. Otroci so navsezadnje tudi za starše tuje osebe s pravico do lastnega „notranjega življenja“.

Kakor hitro zna otrok reči „jaz“, si mora znati ustvariti svoje intimno področje. To se začne s tem, da damo otroku že zgodaj predal, kotiček ali skrinjo, ki je za njegove starše tabu. Kasneje k temu spada, da ne odpiramo njegove pošte, da mu ne prisluškujemo, ne brskamo po njegovem dnevniku ali torbici.

Tudi na duhovnem področju mora otrok zgraditi svoje intimno področje. Otroka ne smemo nikdar siliti, da nam pove nekaj, čeesar ne bi rad. Tudi svojih nežnosti mu ne smemo vsiljevati. Če mu ne ustrezajo, jih sme odkloniti, ne da bi s tem prizadel starše. Intimno področje moramo sprejeti tudi na ožjem spolnem področju. Pri tem je odločilen starševski zgled. Če ne gremo v kopalnico, kadar otrok sedi na kahlici, bo razumel, da smo tudi mi rajši sami na stranišču. Če mu dovolj zgodaj pustimo, da se sam umiva, tudi nas ne bo pri tem motil. Če po kopanju oblečemo kopalni plašč in nismo nagi v stanovanju, bo tudi otrok to sprejel za nekaj samoumevnega, brez veliko besed.

Otroci v spalnici staršev

K intimnemu področju staršev spada v našem kulturnem prostoru zlasti spolna ljubezen. Spolno srečanje, postavljeno na ogled, ob-

čutimo kot pomanjkanje sramu. Naravna nagota v družini in potreba po sramežljivosti otrok dosežeta tu absolutno mejo.

Zato je potrebno, da otroci kolikor mogoče zgodaj dobijo svoj prostor za spanje izven spalnice staršev. Sicer so v nevarnosti, da sodoživijo njihov spolni odnos. Ker jih nič ne povezuje z njim, je tak dogodek zanje lahko šok, ki zapusti tudi neprijetne pozne posledice.

Zato še tako majhen otrok ne spada poleg postelje staršev. Če ni na voljo otroške sobe, je treba iskati druge rešitve. Otroško posteljo lahko damo v kuhinjo, v toplo vežo ali v drug bivanjski prostor, razen če se starši odločijo za spolni odnos v dnevni sobi.

Vzgoja k sramežljivosti kot zaščita

Vzgoja k sramežljivosti je potrebna. Ne zato, ker bi se morali sramovati, da imamo spolne organe, marveč zato ker je v našem kulturnem prostoru spolno srečanje intimno srečanje in takšno bi naj tudi ostalo. Vzgoja k sramežljivosti ni razvrednotenje spolnega področja, marveč gledanje na spolnost kot na vrednoto, ki jo je treba zavarovati.

Vzgoja k sramežljivosti podpira, ščiti tudi zakon in družino. V našem času, ko se med mladimi širijo nazori, ki ogrožajo obstoj zakona, je vzgoja k sramežljivosti bolj potrebna kot kdajkoli prej. Včle-

nili pa naj bi jo v celotno vzgojo, posebej še v vzgojo za vrednote.

Meje intimnega področja so od družine do družine, od osebe do osebe različne. Odločilno je, da spoštujemo „mejo“ drugega. Kje se ta začenja, je odvisno od tradicije, navad in religije.

Kakor koli že gledamo na vzgojo k sramežljivosti, eno bi naj neizpodbitno veljalo:

Vsaki človek potrebuje „zaščitni zid“, za katerega se lahko umakne, ki ga zavaruje pred tujci, da je lahko srečen. To velja še posebej za spolnost, če vidimo v njej več kot zadovoljitev nagona, če gledamo na spolno srečanje kot na osebno srečanje dveh ljubečih se ljudi.

Dietmar Rost-Janko Bohak

Odpusti mi, Nataša!

Nikiforov je prišel v provinco Kamčatka kot mladenič leta 1947. V letu 1953 je postal šef policije v Petropavlovsku, ko je nasledil moža, ki se je divje napil in z okna policijske postaje začel streljati z lovsko puško na mimoidoče. Ubil jih je precej, preden jim ga je uspelo ustreliti.

Zvedel sem, da Nikiforov ni bil dosti boljši od svojega bojevitega predhodnika. Tudi on je tako hrepenel po akcijah, da je zaradi racij često zanemarjal svoje administrativne dolžnosti. Nikiforov se ni nikoli poročil, živel pa je z neko prostitutko v velikem stanovanju v drugem nadstropju. Razen najnujnejšega — hladilnik, postelja, stoli, omara — v stanovanju ni bilo drugega pohištva. Vse njegovo življenje je pripadalo policiji in državi. Dom mu ni pomenil prav ničesar. Rekli smo mu „Ledonomrzli Niki“, séveda kadar ga ni bilo zraven!

Imel je dobro vzpostavljene zveze v policijskih krogih in močne stike s partijskimi voditelji na Kamčatki. Ko sem ga tako gledal, sem si mislil, kako grozno bi bilo, če bi me on preganjal.

Po čudnih uvodnih pripombah je Nikiforov spregovoril počasi, s posebnim poudarkom na vsaki besedi. „Vi, možje,“ je rekel, „ste bili izbrani za posebno operacijsko skupino v okviru centralne policijske postaje. Kot taki boste delali direktno pod mojim vodstvom in boste izpolnjevali moje ukaze. Jaz bom skupaj s tovarišem Azarovim, odgovoren za vaše urjenje in vaše naloge.“ Premaknil je nogo in nas gledal naravnost v oči. „V naši deželi naraščajo problemi s sovražniki države. Delujejo znotraj in poskušajo minirati avtoriteto naše vlade. Vaše delo bo, najti te sovražnike in jih izkoreniniti.“

Najprej vam bom za kratek čas dal nekaj rutinskih nalog, da boste malo pomolili nos v te zadeve. Potem pa vam bova s tovarišem Azarovim pripravila nekaj predavanj, ki bodo del vašega urjenja. Ob vsakem času vas bodo lahko poklicali in takrat se morate kar se da hitro javiti direktno meni na centralni policijski postaji. Dobili boste nekatere naloge, za katere policija nima časa poskrbeti, kot tudi naloge, ki ne smejo delati videza, da so uradne akcije.

Iz tega razloga boste tudi ves čas nosili civilno obleko. Za ljudi boste navadni prebivalci, ki so zaradi vznemirjenosti posegli v akcijo proti kriminalnim elementom. Razumeli?“

Prikimali smo. Potem je nadaljeval: „Sedaj bi rad na samem govoril z vašim vodjem. Lahko greste — razen Kurdakova. Pridi sem, tovariš.“

Ostali so v vrsti odšli. Nikiforov mi je povedal, da se bo moja odgovornost za policijsko-operacijsko skupino začela kar takoj. Ukazal mi je, naj se v treh dneh javim s svojimi možmi v glavnem štabu.

Čez tri dni smo se znova zbrali in tovariš Nikiforov nam je povedal, da bomo v naslednjih nekaj tednih opravljali rutinske naloge in da se moramo vsak dan za tri ure javiti na policijski centrali. Kmalu so nas pričeli pošiljati v pomoč policiji pri običajnih aretacijah. Prav nič nenavadnega ni bilo, da so se dvakrat do trikrat na teden dogajali umori. Pijani mornarji so se često stekli na kopnem. Pošiljali so nas, da smo prekinili pretep. Vstopili smo v točilnice, polne pretepajočih se pomorščakov, in takoj prevzeli položaj v svoje roke.

Ob neki priložnosti so Viktorja, Vladimira, še nekaj drugih in mene poslali, da bi naredili red v pretepu, ki se je razdivjal v nekem lokalu blizu pristaniških dokov. Pri takih akcijah smo uporabljali policijski tovornjak s šoferjem

in z dvema potnikoma v kabini, ostali pa so sedeli na klopeh, pritrjenih ob straneh notranjščine tovornjaka. Deset do petnajst mož se je lahko peljalo v njem. Tisto noč smo odbrzeli na kraj pretepa in napadli. Nikiforov nam je rekel: „Naj vas ne skrbi, kdo ima prav in kdo ne. Glejte le, da boste pretep ustavili in ne izbirajte sredstev!“ Za boksarje, prvake v judu in rokoborce je bilo to nekaj takega, kot če vržeš psu krvavo meso! Viktor je takoj zrušil na tla štiri fante, vsakega z enim samim, natančno odmerjenim udarcem. Bil sem sredi pretepajoče množice, ko sta me hipoma naskočila dva pretepača. Oba sta bila višja od mene, vendar sem se ju hitro znebil. Enega sem položil s karatejskim udarcem po tilniku, drugega pa sem obvladal z judo premetom. Bil je to velik športni dogodek!

Potrebovali smo blizu dvajset minut, da smo prekinili pretep. Klub je bil takšen, kot da bi vanj treščilo. Pogledaj sem okoli sebe, da bi videl, kako je z drugimi. Viktor in Anatolij ter še trije drugi fantje so stali in se krohotali. Kaj šele Jurij! Bil je v devetih nebesih. Saj mu ni bilo treba začeti pretepa! Ta je že čakal nanj. Od veselja je bil čisto iz sebe. Za vse nas je bila to velika zabava. Le kje bi dobili dovoljenje, da se lahko po mili volji pretepamo in da nas zato še plačajo?

No, pretepa je bilo konec. Večina fantov, ki so pretep začeli, je

ležala. Pijani mornarji niso bili težavni nasprotniki za izurjeno, disciplinirano skupino pretepačev. Nikogar nismo aretirali. Naše delo je bilo le prekiniti pretep. To smo opravili, zato sem zaklical: „Pridite, gremo!“ Zlezli smo v avto, se odpeljali na policijsko postajo in poročali o rezultatih Nikiforovu, ki nas je pohvalil.

„Dobro,“ je rekel. „Fantje, delo opravljate v redu.“

Dnevi so tekli, nas pa so trikrat ali štirikrat na teden poklicali, da smo umirili pretepe ali pomagali policiji pri iskanju. Včasih smo šli vsi le na postajo, tam sedeli in bili na voljo za kakšno akcijo ter pili, kadili in se pogovarjali. Zazvonil je telefon, nekdo je sporočil Nikiforovu, da se je začel pretep ali zgodil umor, Nikiforov pa je rekel: „V redu, Kurdakov, zganite se!“ Stekli smo ven, skočili na tovornjak, ki ga je po navadi vozil Viktor, in se odpeljali na določeni naslov. Divjali smo po cestah z vključenimi sirenami in z utripajočimi rdečimi lučmi, ne da bi se za kogarkoli zmenili.

Po vsaki raciji, ko je vsak izmed nas dobil petindvajset rubljev, smo odšli v kakšen bar ali klub, kjer smo jedli, pili in plesali z dekleti in se krasno zabavali, preden smo se vrnili v bazo. V celoti je bil to res dober posel. Ob vsakem času smo lahko odšli iz baze, česar nihče od ostalih kadetov ni mogel storiti, po akcijah pa smo lahko šli pit in se zabavat.

Pri tem delu smo prišli v stik z

najslabšo vrsto ljudi in kmalu smo jih pričeli sploh zaničevati kot človeška bitja. Kadar se nam je ponudila priložnost, da pretepemo morilca, zakaj ga ne bi pretepli na žive in mrtve? In Nikoforov se nam je smejal in nam čestital, ker smo „spreminjali fiziognomijo“. Če katerega nismo dodobra zmlatili, se nam je rogal, češ da smo „mali slabiči“. To smo si dobro zapomnili. Gorje naslednjemu, ki nam je prišel v pesti!

Potem mi je nekega dne Nikiforov telefoniral: „Tovariš Kurdakov,“ mi je dejal, „želim, da jutri ob štirih pripelješ sem svoje može. Tudi Azarov pride, ker bi se rada z vami pogovorila.“

Obvestil sem ostale in zbrali smo se v policijski stavbi. Najprej je spregovoril Azarov. „No, same dobre stvari slišim o vas, dečki,“ je rekel. „Menda vam gre prav dobro od rok. Sedaj pa bomo resnično prišli do pravega bistva vašega dela, do res važnih opravil.“ Zanimalo me je, kaj ima v mislih. Saj smo vendar že nekaj tednov opravljali delo. Le kaj bi bilo treba še postoriti?

Nadaljeval je: „Želel sem, da bi si nabrali nekaj izkušenj pri delu, preden bi vam zaupali res pomembne naloge. V Sovjetski zvezi imamo mnogo vrst kriminalcev. Imamo protidržavne elemente kot so morilci, pijandure in prostitutke. Do sedaj ste imeli z njimi opravka. Vendar so ti v resnici prav malo nevarni. Tu so še kriminalci, ki veliko bolj ogrožajo

varnost dežele in naš način življenja. Veliko bolj so nevarni, ker delujejo potihoma sredi nas, spodkopavajo osnove našega sistema in pretijo obstoju naše države. Ljudje, o katerih govorim, so na zunanaj nedolžni. Vendar vas to ne sme zavesti. Oni širijo strupena prepričanja, ogrožajo življenje v naši družbi, zastrupljajo otroke z napačnim poučevanjem in uničujejo doktrine leninizma in marksizma. To so religiozniki, pobožni verniki.“

Nisem dobro slišal besede, ki jo je najprej uporabil. On pa je ponovil: „To so religiozniki.“ Hotel se je prepričati, da bi vsi razumeli, kar je rekel.

„To so verniki,“ je nadaljeval, „ki so organizirali aktivni program, da bi spravili v nevarnost velike dosežke sovjetskega naroda. Aktivno pomagajo sovražnikom naše dežele, z roko v roki sodelujejo z imperializmom in poskušajo strmoglaviti ali preprečiti uspehe komunistične partije Sovjetske zveze.“ Zelo se je razvnel in zlahka smo opazili, kako globoko prizadet je bil zaradi stvari, ki nam jih je pripovedoval. „Veliko bolj so nevarni zato, ker niso videti nevarni. Morilci in taktovi so odkriti. Ti ljudje pa so varljivi, zviti in bistri. Preden smo se zavedeli, so spodkopali stvari, za katere smo si tako močno prizadevali, odkužili so ljudi in povzročili škodo. In zaradi tega ste bili izbrani kot posebna policijska akcijska skupina za protisovražne o-

peracije. Do sedaj ste imeli možnost praktičnih izkušenj, napočil pa je čas za pravo delo. Vaša enota je ena mnogih, ki so jih ustanovili po vsej deželi. Prišel je trenutek, ko moramo sovražnika uničiti. Stopiti moramo v direktno akcijo! To je naše delo. Navodila za te vaše operacije prihajajo direktno iz partijskega urada in od tovariša Brežnjeva. Iz Moskve pridejo ukazi v naš Gorkom, mi jih posredujemo tovarišu Nikiforovu, ki bo tako kot do sedaj vaš neposredni nadrejeni. Plačujemo vas iz posebnih skladov, ki so namenjeni za preprečevanje zla in odpravljanje vplivov religije na sovjetsko življenje.“

Ves začuden sem poslušal. Od kar sem videl tistih dva tisoč vernikov v Inskaji blizu Novosibirska, sem veliko premišljeval o njih. Seveda sem vedel, da ni Boga in da je vera opij za ljudstvo. Spoznal sem, da v sodobnem sovjetskem življenju ni prostora za religijo. Vse to sem dobro vedel; sam sem to učil na predavanjih, ki sem jih imel na šolah, na univerzi in na srečanjih mladinske organizacije. Kar me je presenečalo, je bilo, da je bila vera in z njo verniki tako močna, da je povzročala grožnjo naši deželi in da je bilo treba z njo strogo obračunati. Seveda sem mislil, da raste in se širi kot bolezen, ki bo vse okužila, preden bi se zavedali. Na vsak način jih je bilo treba ustaviti in izkoreniniti iz naše družbe.

„Poglejte sem,“ je rekel Azarov

in pokazal na steni skupino plakatov s tiralicco. Poleg objav za mnogimi morilci je bila fotografija moža, ki so ga iskali zaradi „delovanja proti ljudstvu“.

„Ta človek,“ je poudaril Azarov, „je zastrupil otroke z narkotikom pobožnih verovanj. Ima tajne shode, kjer poučuje sveto pismo. Ko ga bomo ujeli, bo dobil sedem let.“

Vesel sem bil plače, ki sem jo dobival, vendar se mi je kot komunističnemu aktivistu delo z morilci, s tatovi in z ostalimi kriminalci zdelo nekako zunaj mojih interesov. Sedaj pa, ko bom imel opravka s sovražniki partije, bo to nekaj povsem drugega, bolj koristnega in neposrednega. To so bili problemi, katere sem često poudarjal v svojih predavanjih. Ponudila se mi je priložnost, da storim nekaj v tej smeri in da bom za to dobro plačan. To je bila velika novica.

Ravno takrat je „Ljubimec“ Anatolij vprašal: „Tovariš Azarov, pravite, da so ti ljudje slabši od morilcev, s katerimi smo se do sedaj ukvarjali. V katerem smislu?“

„Tovariš Litovčenko,“ je dejal Azarov, „morilci ubijajo nekaj ljudi in jih ujamemo. Ti verniki pa ubijajo dušo in duha naših sovjetskih ljudi in širijo svoja strupena prepričanja na mnoge, mnoge tisoče ljudi. V zadnjih dveh letih je postal ta problem pobožnih vernikov največji problem naše dežele. Namesto da bi izumrli in prenehali z bojem proti naši državi, so razširili svoj

strup po vsej deželi in uspeli zapeljati in prepričati mnoge privržence. Zastrupljajo misli sovjetske mladine, kjerkoli morejo. Sedaj pa mora končno naša partija v akcijo. Poseben akcijski ukaz za boj proti religioznikom je prišel s samega vrha v Moskvi. Vi, fantje, ste del tega akcijskega programa. Vse organizacije, ki sodelujejo v boju proti verskim prepričanjem, so združene pod centralnim partijskim vodstvom. Ustanovili so koordinacijsko telo, da bo vodilo bojne načrte proti vernikom in njihovim vraževernim prepričanjem. Naši največji misleci in najboljši profesorji teoretično študirajo ta problem. Ustanovili so računalniški center, kjer vodijo kartoteko vseh vernikov, da jih lahko identificiramo in tem sovražnikom sredi nas pridemo na sled. Del vaše naloge bo priprava poročil in javljanje imen ter vseh podrobnosti o vernikih med nami. Ta poročila bodo poslana v Moskvo in vnesena v računalnike. Na ta način bomo izsledili te pretkane in nevarne nasprotnike. Še ena organizacija in oddelčna enota je bila ustanovljena v Moskvi, zato da bi preučevala nauke teh vernikov, nam pa bi to pomagalo, da bi jih laže premagali. Naši najboljši učenjaki študirajo tam njihovo literaturo, skupaj z njihovo biblijo, da bi tako natančneje spoznali, kako uničiti njihova verska prepričanja. V bistvu je to popolna in prava teološka fakulteta.“

Ko sem slišal besedi „teološka fakulteta“, sem se takoj spomnil Diakona iz Bariševa, ki je želel iti tja študirat. Vendar se mi je zdelo, da ni bila take vrste, kot jo je opisoval tovariš Azarov. Ponovno sem prisluhnil tovarišu Azarovu; govoril je dalje.

Ozrj sem se po ostalih in videl, da so bili ravno tako prevzeti kot jaz. Do takrat se nismo zavedeli velike grožnje, ki so jo za naše življenje predstavljali pobožni verniki. Sedaj pa smo to zvedeli. Poslušali smo vse o dinamičnem akcijskem programu, ki je bil izdelan za obrambo dežele. Prepričal nas je o veliki vitalnosti in moči komunistične partije. Za njo so stali ljudje, ki so vedeli, kaj hočejo. Zaradi njih imajo vrhovi partije novo potezo. Oni niso sedeli in čakali, da bi nas naši sovražniki uničili od znotraj. Mi pa smo bili možje, ki so ljubili akcijo; z občudovanjem smo poslušali o velikih prizadevanjih na pohodu. In mi smo bili del vsega tega! Preplaval me je občutek ponosa zaradi komunistične partije. Končno se bomo borili. Naš sovražnik je šel predaleč. Mi, sovjetski narod, jim bomo že pokazali! Komunistična partija je strpna, ko pa izgubi potrpljenje, ve, kako ukrepati. In jaz stojim sredi vsega tega glavnega toka.

Azarov nam je povedal še o posebnih enotah, ki so bile specializirane za zaprtje meja in preprečitev tihotapstva biblije ali literature v našo deželo. Nikoli prej ni

sem slišal, da se dogajajo take reči. Azarov je nadaljeval: „Možje, na vas je, da dobite v roke vso pobožno literaturo, kolikor je morete najti. Pregledali jo bomo in poslali v Moskvo. Tam jo bodo preučili in ugotovili, iz katere dežele prihaja in kako je tihotapljen na k nam. Ko bo to znano, bomo lahko vsemu naredili konec.“

„Odsekajte glavo in telo bo odmrlo,“ je rekel Azarov. „Znebite se vodij, možganov, ki vodijo tajne organizacije vernikov. Potem bodo njihovi zapeljani, iztreznjeni privrženci našli pravo pot nazaj.“

Od takrat, ko je Azarov prenehal govoriti, smo gledali na vernike kot na hudobne, spletkarske ljudi, ki se naskrivaj shajajo po domovih in kujejo zarote proti našemu vodstvu in zastrupljajo mladino. Hoteli smo se jih znebiti, jih kaznovati in jih dokončno uničiti.

Azarovemu predavanju so v naslednjih dveh tednih sledila še mnoga druga, skoraj enaka predavanja. Naučili sm se metod in tehnik, ki jih uporabljajo verniki. Na enem od teh predavanj sem vprašal, zakaj se ne uporabljata termina „pobožni ljudje“ ali „kristjani“ namesto „verniki“?

Azarov mi je odgovoril: „To je dobro vprašanje, Kurdakov. Naj ti razložim. Mar nas ni tovariš Lenin že pred davnimi časi učil, da se nam ni treba bati vere, ampak prepričanj? To je naš največji sovražnik. Vero lahko poteptamo in zapremo cerkve. Ozri se okoli

sebe! Kaj vidiš! Ali je tu na Kamčatki kakšna cerkev? Seveda ne! Ne dovolimo jih. Na vsej Kamčatki ni niti ene verske stavbe. Cerkev ne predstavlja grožnje. Religija ne predstavlja grožnje. Le verujoči sami pomenijo grožnjo za nas.“

Za trenutek je umolknil, pogledal po navzočih, da bi videl, kako delujejo njegove besede. Očitno zadovoljen, je nadaljeval: „Tovariš Lenin je nekoč rekel, da lahko zapremo cerkve in spravimo voditelje v ječe, težko pa je pregnati vero in prepričanje iz src ljudi, ki so se enkrat s tem okužili. Zaradi tega, tovariš Kurdakov, je prepričanje naš sovražnik, ne vera. Zaradi tega jih ne imenujemo kri-

stjani ali tisti, ki hodijo v cerkev. Imenujemo jih verniki. Verujejo v svoji notranjosti in izkoreniniti to prepričanje iz njihovih src je zelo težavna naloga.“

Vse to se mi je zdelo smiselno. Konec koncev je bila zgradba, v kateri smo imeli klubske prostore v Bariševu, nekdanja zaprta cerkvena stavba. Prav res ni težko zapreti cerkva. Sedaj sem razumel: Naše delo je bilo prepričati, da bi se verovanje zasejalo med ljudi, posebno med mladino in otroke.

„Hvala, tovariš Azarov,“ sem rekel v imenu svojih mož. „To so bila predavanja največjih razodetičij. Niti sanjalo se nam ni, kako velike probleme lahko povzročajo ljudje tako nedolžnega videza.“

POPRAVEK:

V članku Ob 45-letnici (pogovor Staneta Snoja z Lojzeto Opekco) na strani 273 v junijski številki DŽ je bila tiskarska pomota. Pravilno se besedilo glasi takole:

VPR.: Da so vam partizani že med vojno popolnoma izropali domačijo, še niste nikjer omenili. Koliko smrti so v vaši družini povzročili partizani?

ODG.: Mamo so ubili, ko je imela 59 let, sestro, staro 24 let. Brat Tone, domobranec, je ostal v Teharjah do 21. junija. Bil je med desetiimi, ki so se ta dan z jurišem rešili iz taborišča. A je bil na begu ranjen in je zaradi izgube krvi zelo oslabel. Zato so ga kasneje ujeli, ga privedli nazaj v Teharje, ga mučili in umorili, ko je imel 21 let. Brata Ivana pa so sicer ustrelili Italijani, a pa krivdi partizanov. Bilo je 20. maja 1942, ko so korakali italijanski vojaki v koloni iz Cerknice proti Sv. Vidu. V bližini naše vasi so partizani streljali nanje, nato pa zbežali v gozd. Italijani so našli brata v bližini gozda, ko je nič slabega sluteč sekal drva, in ga pri priči ustrelili kot „partizana“. V nekem oziru lahko štejem med žrtve tudi očeta, čeprav je umrl doma. Z vsem, kar so počeli z njim v Teharjah kljub njegovi starosti in boleznim, so mu skrajšali več let življenja.

IZ SLOVENIJE

Velika noč na ljubljanski televiziji: TV Ljubljana je pripravila prenos slovesne papeževe maše iz Rima na velikonočno nedeljo ob 10.30, po maši pa prenašala papežovo velikonočno poslanico, praznična voščila in blagoslov „mestu in svetu“.

Krščanski socialni nauk je bil tema velikonočnega teološkega tečaja za duhovnike in pastoralne delavce 18. in 19. aprila na Teološki fakulteti v Ljubljani in Mariboru.

Razpravljali so o temeljnih načelih krščanskega družbenega reda, o etiki v političnem delovanju, o vlogi laikov v soustvarjanju družbenega življenja in o osnovnih zakonitostih ekonomskega življenja, v koreferatih pa: od negativne k pozitivni laičnosti; o narodu in narodnosti, o krščanskem družbenem nauku znotraj Cerkve in o župnijah, skupinah in družbeni dejavnosti.

Slika Marka Jermana iz Bariloč „Jezus z učencema v Emavsu“ je bila objavljena za letošnji praznični motiv velikonočne številke Družine na naslovni strani verskega tednika: Gre za barvno okno v župnijski cerkvi

Ljubljana-Fužine, ki ga je zasnoval Jerman, po njegovem osnutku pa ga lani izdelala Perko in Višnar.

Zveza slovenskih katoliških skavtov in skavtinja, naslednica predvojne skavtske organizacije, ki je na Slovenskem nastala leta 1922, prenehala delovati leta 1941 in nato vsa povojna leta ni smela delovati, se je 31. marca po skoraj 50 letih znova rodila. Prve skupine so v Ljubljani, Cerknici in Postojni.

Celovski zvon je s prvo letošnjo številko v začetku aprila začel izhajati vzporedno pri Celjski Mohorjevi družbi za naročnike v Sloveniji. Ta splošno kulturna revija s krščanskim profilom, ki izhaja pri Mohorjevi v Celovcu že 7. leto, je imela vsa ta leta velike težave za vstop v Slovenijo, zato je založnica sklenila, da bo identična izdaja izhajala hkrati v Celju in Celovcu. Znamenje „najbolj odprte meje“ in res „enotnega slovenskega prostora“.

Mladinski verski tabor je bil od 29. aprila do 2. maja v Ljubljani. Geslo tabora je bilo: Kristus za človeka v občestvu in kulturi. Namenjen

je bil zastopnikom mladih, škofov, duhovnikov, redovnih skupnosti, duhovnih skupnosti, staršem in gostom iz Slovenije in zamejstva ter množičnemu srečanju mladih.

Visoki prispevki za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje duhovnikov, redovnikov in redovnic je v sedanjem času eno od težkih vprašanj slovenske Cerkve.

Cistercijani v Stični so obhajali prvo slavje v čast 900-letnice rojstva sv. Bernarda dne 13. maja. Na predvečer, 12. maja, je bila premiera igre Božji klic (avtor V. T. Arhar), v nedeljo pa film o življenju sv. Bernarda, ponovitev igre in opatova maša s somaševanjem in birma nekaterih članov Bernardove družine.

Prof. dr. Alojzij Rebula je 24. aprila predaval na Teološki fakulteti v Ljubljani o temi: Kultura in politika. Predavanje je priredil Medškofijski odbor za izobražence.

Izšel je 2. zbornik nekdanje katoliške kulturne revije Dom in svet, ki ga je uredil pesnik Stanko Janežič. Ima 3 tematske kroge: pogledi na Dom in svet, leposlovje ter pogledi na slovenski narod.

Slovensko Karitas je uradno ustanovila Slovenska pokrajinska škofovska konferenca 1. maja 1990. Za predsednika so izbrali mariborskega škofa dr. Franca Krambergerja, za direktorja pa urednika Ognjišča Franca Boleta. Slovenska Karitas bo pridružena mednarodni Karitas.

Komisija MPS za verski tisk se je

26. aprila dogovorila, da bodo odslej skrbeli za usklajeno ponudbo tudi na radiu in televiziji.

Kulturni maraton za Litvo je v frančiškanski cerkvi v Ljubljani organiziral mladi glasbenik Klemen Ramovš. Začel se je 2. maja točno opoldan in končal naslednji dan tudi opoldan z orgelskim nastopom akademika Primoža Ramovša. Vmes se je zvrstilo lepo število vidnih slovenskih glasbenikov, pesnikov in pisateljev.

Slovenski metropolit dr. Šuštar je 7. maja, ko je v Ljubljani prvič zasedal novi parlament, v stolnici vodil molitve in mašo za domovino. Za politike, ki so nase prevzeli odgovornost za javno življenje, je molil, naj jim Bog da modrosti, da bodo spoznali, kaj je prav, in da se bodo po tem tudi odločali; se nesebično zavzemali za blagor vseh. Za vse ljudi je prosil mir in pravo sožitje in za domovino varnost pred vsakim zlom.

Duhovniki zaporniki na Brezjah

Na Brezjah se je 25. aprila zbralo 22 slovenskih duhovnikov, ki so v povojnih letih okusili grenkobo zopora ter raznih oblik šikaniranja in zapostavljanja ter nasilja. Pri somaševanju so se spomnili vseh tistih duhovnikov in redovnikov na Slovenskem, ki so že med vojno bili žrtve nasilja, pa onih, ki so prestajali razne muke, krivične sodne postopke in kazni po zaporih pod komunističnim režimom. Navzočim je o teh preizkušnjah govoril leskoviški župnik Božidar Slapšak.

Osrednji pastoralni svet: Naša neporočena mladina od 18. leta

V soboto, 12. maja 1990, je bilo v Slovenski hiši v Buenos Airesu zborovanje Osrednjega pastoralnega sveta Slovencev v Argentini. Osrednja tema je bila: Naša neporočena mladina od 18. leta starosti.

Na zborovanju, ki je bilo od 15. do 19. ure, so bili na vrsti sledeči referati: 1. Mladinski problem danes (prof. Tine Vivod), 2. Gospodarsko-socialni problemi mladine (Marjan Loboda), 3. Versko moralni problemi mladine (delegat dr. A. Starc), 4. Misli mladih na zakon: možnosti, ovire in rešitve (arh. J. Vombergar).

Na zborovanju z živahnim razgovorom je bilo predloženih nekaj sklepov in več predlogov.

K prvemu referatu:

1. Mladinsko vprašanje je najvažnejša sodobna naloga skupnosti. Temu delu se morajo posvetiti vsi, posebno strokovnjaki.

2. Nujno je izdelati program za leta 1991-92 in do leta 2000. Dolgoročni načrt za vse starostne dobe mladih.

3. Izpeljati tečaj za mladinske referente po Domovih in ekipo, ki z njimi sodelujejo. V vsakem domu mora biti mladinski referent.

4. Podpreti moramo vsa mladinska gibanja, predloge, iniciative, metode, le da so na podlagi morale, zdravega verskega in narodnega izvoza.

5. Osvetliti moramo pojme odnošajev slovenske mladine in argentinske stvarnosti.

5. Analiza sedanjega stanja. Avtokritika in priznanje napak, ekonomija sil. Utrjevanje pojmov. Narodnost — državljanstvo.

6. Izpopolnitev srednješolskega tečaja (pedagoški cilj):

— sistematičen obisk osnovnih šol in prireditiv

— priprava za delo v skupnosti

— RAST po štirih letih priprave v Slovenijo

7. Izmenjava mladine v družinskem organiziranem okolju. Argentina — Slovenija.

8. Ustanoviti mladinsko posvetovalnico (v najširšem pomenu).

K drugemu referatu:

Ker gospodarsko-socialni problemi zelo resno vplivajo na versko moralno pa tudi narodnostno kulturno življenje, jim je treba v okviru organizacij v naši skupnosti in v našem tisku dati tisto mesto, ki jim po njihovem pomenu pripada. Priporočamo obnovitev oz. oživitve organizacije Družabne pravde z nameni in nalogami, ki jih je imela za študij, širjenje in udejstvovanje krščanskega socialnega nauka.

K tretjemu referatu:

1. Mladina naj se čimbolj vključuje v cerkveno občestvo, ki je občestvo vere, bogoslužja in ljubezni. Zadeči je treba v predšolski dobi, nadaljevati v šolski in pošolski dobi.

2. Na rednih srečanjih mladine, tako skupnih kot krajevnih, naj se pogosto razpravlja o versko-moralnih vprašanjih.

3. Dekleta in fantje, ki so dopolnili 18. leto, naj z veseljem in odgovornostje sodelujejo v naših verskih in katoških organizacijah.

4. Velik poudarek dajajmo duhovnim vajam, duhovnim obnovam, ugram zbranosti, solidnemu verskemu tisku, dobro pripravljenemu taborjenju in vsemu, kar pomaga, da bo naša mladina ostala zvesta Bogu, Cerkvi in narodu.

5. Visokošolski tečaj, h čigar udeležbi vabimo mlade, naj dopolnjuje srednješolski tečaj in mladino čimbolj pripravlja na življenje.

6. Priprava na zakon naj bo dolgotrajna. Stalno se zavedajmo, da vzgoja za ljubezen — kot je poudaril mariborski škofijski zbor v aprilu 1990 — edina omogoča pravo vrednotenje zakona in družine, hkrati pa je uspešna obramba pred popačenostmi.

7. Mladino, ki je zapustila naše vrste, z razumevanjem in ljubeznijo pridobivajmo v naše občestvo. Povejmo jim, da so med nami dobrodošli in potrebni.

K četrtemu referatu:

1. Pripraviti mlade na življenje v družbi, ki ni (več) krščanska, da bodo kljub temu, kljub vsem skušnjavam znali živeti polnokrvno krščansko življenje.

2. Pripraviti mlade, da bodo znali živeti kot Slovenci-Argentinci svojo drugačnost v pretežno argentinskem svetu brez občutkov manjvrednosti ali večvrednosti.

3. Radi bi, da bi čim več naših mladih našlo za skupno življenjsko pot slovenskega druga in tako lah-

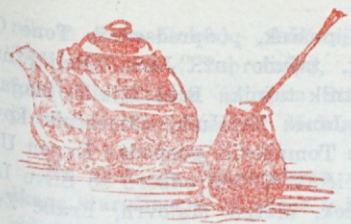
ko ustanavljali nove slovenske družine.

4. O mladinskih problemih, posebnost o razmerju fant-dekle, naj bi predavali in se poglobljali z mladimi poleg dušnih pastirjev tudi različni laiki, posebej za to pripravljani. Teh možnosti za razgovor naj bi bilo več kot doslej.

5. Nuditi bi bilo treba več možnosti za večje poznanje ter večjo sproščenost in zdrav odnos med fanti in dekleti, npr. skupna taborjenja pod vodstvom laikov ali mlajših duhovnikov.

Meddobje XXV 1990 1-2

Poezija: Milena Merlak, Spomini; proza: Jože Cukale, Šoukal gradi most preko hude reke; Vinko Beličič, Na vetrovni postojanki; France Papež, Družina; Jože Krivec, Gorice; Tine Kovačič, Nočna idila; eseji in razprave: Jože Velikonja, Dinamičnost slovenskih vezi s svetom in beg možganov; Tone Brulc, Povezava treh Slovenij; Avgust Horvat, Slovenci v stiski; knjige: T. Brulc, V. Beličič: Pesem je spomin; kronika: Jože Lovrenčič, Stoletnica rojstva dr. Joža Lovrenčiča, pesnika, pisatelja in vzgojitelja; T. Brulc, Arhiv jugoslovanske narodne odbrane; zapisi: A. Horvat, Visokošolski in univerzitetni diplomanti slovenske emigrantske skupnosti v Argentini v letih 1948-1988; T. Brulc, knjige, knjige, knjige; Vinko Rode, D. Terseglav: Ladijski dnevnik; kasteljanski tekst: Gregor Papež, Poemas; likovna priloga: Ivan Bukovec; uredništvo: F. Papež, T. Brulc, Lev Detela in Andrej Rot.

med nami v Argentini

Romanje v Luján ob 45-letnici našega zdomstva

V nedeljo 13. maja smo Slovenci iz Vélikega Buenos Airesa in zastopniki slovenskih skupnosti iz notranjosti dežele romali v najznamenitejši Marijino božjepotno svetišče v Argentini, v Luján, kjer imamo tudi podobno brezjanske Marije Pomagaj. Romanja se je udeležilo okrog 3 tisoč rojakov.

Začeli smo s sveto mašo, med katero je bilo ljudsko petje. Pri orglah je bil Gabrijel Čamernik, petje pa je vodila skupina mož in fantov pod vodstvom Andreja Selana. Prelat dr. Alojzij Starc je v mašni homiliji razvil misli o pomenu našega romanja, ki naj bo počastitev Jezusa Kristusa v presvetem Zakramentu in deviške Matere Marije, zahvala Bogu in Mariji in goreča prošnja, da bi rasli v veri, da bi vero posredovali novim rodovom in tistim, ki potrebujejo naše pomoči.

V dopoldanskih urah je veliko rojakov prejelo zakrament sv. pokore, saj je več naših duhovnikov spovedovalo. Nepregledne vrste so bile pri sv. obhajilu.

Popoldansko slavje se je začelo s pesmijo in nagovorom prof. France-

ta Berganta. Po pridigi se je razvila mogočna procesija, nato so bile petelitanije Matere božje. Prvič smo javno molili molitev za Slovenijo. Obnovili smo posvetilno molitev. Z blagoslovom z Najsvetejšim ter pesmijo Marija, skoz življenje smo sklenili zahvalno romanje, o katerem je dejal rektor bazilike pater Ventura Sarasola, ki nas pozna že dolgo vrsto let, da je najlepše romanje v vsem letu, najlepše po redu, zbranosti, petju in molitvi.

Spominska proslava

V organizaciji društva Zedinjena Slovenija je bila v nedeljo 3. junija ob 16. uri v Slovenski hiši spominska proslava v počastitev padlih domobrancev in drugih protikomunističnih borcev ter ostalih žrtev komunistične revolucije v Sloveniji.

V spominski cerkvi Marije Pomagaj je koncelebrirano mašo vodil in imel nagovor delegat dr. Alojzij Starc. Med mašo je pel naš glavni zbor Gallus pod vodstvom Anke Savelli-Gaser.

Pred spomenik na dvorišču sta položila venec predstavnika borcev Slavko Urbančič in Dušan Dimnik, Franci Žnidar je na trobento zaigral

tišino v počastitev padlih, prelat dr. Starc je vodil molitve za junake, vsi navzoči pa so zapeli Lipa zelenela je.

V veliki dvorani je imel spominško besedo Ob petinštiridesetletnici naše poti v svobodo in pokola Slovenskih domobrancev Božidar Fink. Scenični prizor ob prazniku pobitih junakov Nekoč... in danes... so oblikovali Pavči Eiletz, Frido Beznik, Janez Perharič, Tone Rode, Slavko Smole, Pavel Klemenčič in Miha Gaser.

Pri proslavi so sodelovali tudi Zorko Simčič, Frido Beznik, Andrejka Dolinar Hrovat, Marjetka Dolinar, Tone Kržišnik, Tone Oblak, Bogdan Magister, Andrej Rode, Štefan Godec, Marijan Loboda ml. in moški zbor Gallus. Anka Savelli-Gaser.

Udeležba rojakov je bila množična in vsa proslava skrbno zasnovana in izvajana.

IZ NAŠE KRONIKE

Visokošolski tečaj v Slovenski hiši v Buenos Airesu je maja začel svoje 9. leto. Predavanja so vsako drugo soboto v mesecu od 15.30 do 19. ure. Dr. Jure Rode (teologija - filozofija) letos razpravlja o človeku v sekulariziranem svetu, dr. Marko Kremžar (zgodovina) o družbenih tokovih v slovenski sodobni zgodovini, Zorko Simčič (slovenščina) pa ob geslu Poezije večna resnica in lepota.

Občni zbor Našega doma v San Justu je bil 20. maja. Po poročilih odbornikov je bil izvoljen odbor za novo poslovno leto: predsednica Pav-

la Lipušček, podpredsednik Tone Oblak, tajnik inž. Janez Belič, namestnik tajnika Blaž Miklič, blagajnik Janez Kržišnik, namestnik Lovrenc Tomažević, gospodar Evgen Urbančič. V širšem odboru so Silvo Lipušček, Metka Malovrh, Franc Zupanc, Janez Krajnik in Marjan Skvarča, v nadzornem pa Jože Miklič in Marko Trpin.

Na sestanku Lige žena-mati v San Martinu je 16. maja predaval dr. Marko Kremžar o dogajanjih v Sloveniji in deželah srednje in vzhodne Evrope.

Na sestanku mladinskih organizacij SFZ in SDO sta v nedeljo 6. maja v Slovenski hiši govorila Marjan Loboda in dr. Marko Kremžar o položaju v Argentini in Sloveniji.

Dušnopastirski obisk Slovencev v Mendozi, San Luisu in Villa Mercedes je opravil delegat msgr. dr. Alojzij Starc od 18. do 22. maja. V Mendozi je imel kratko duhovno obnovo, srečanje z mladino in vodstvo romarnja, v San Luisu in V. Mercedes pa je obiskal rojake in jim maševal.

Slovenski dom v San Martinu je praznoval 30. obletnico ustanovitve v nedeljo 20. maja. Slavje se je začelo ob 11 z dviganjem zastav in se nadaljevalo s sveto mašo za člane dóma, ki jo je daroval dušni pastir dr. Jure Rode, po skupnem kosilu pa je bil ob 15.30 kulturni program.

Program je zajel pozdrav predsednice SD Mari Keržič, govor Rezi Marinšek, predstavitev dóma (Anton Pavlič), nastop vrteca (Katica Dim-

nik in Saša Golob), „Srečanje mladih“ (Metka Praprotnik), nastop folklorne skupine (Suzana Strle) in pevskega zbor (Janez Mežnar).

Na srečanju Slovenskega katoliškega starešinstva 18. maja v Slovenski hiši je imel referat inž. Jernej Dobovšek o slovenskem izobražencu v sedanjem slovenskem trenutku. Na srečanju je bil tudi univ. prof. dr. Janez Arnež iz New Yorka s soprogo.

Na duhovniškem sestanku 30. maja je predaval dr. Marko Kremžar o razmerah v Sloveniji v okviru sedanjih dogajanj v srednji in vzhodni Evropi.

Društvo Slovenska vas je na običnem zboru 8. aprila izvolilo novi odbor, ki ga sestavljajo: predsednik Ignacij Glinšek, podpredsednik Ciril Jan, tajnik Peter Rot, blagajničarka Marija Gorše, gospodar Srečo Urbanija, knjižničar Zdenko Rot, kulturni referent Stane Mehle, odborniki Janez Petek CM, Andrej Goljevšček, Janez Kocijančič, Franci Urbančič, namestniki Ani Kocijančič, Franci Stanovnik, Bogo Rozina, Stane Kunc, pregledniki računov dr. Andrej Fink, cont. Dani Kunc, Franc Vilfan, njih namestniki Slavko Reven, Stane Jemec, športni referent Marjan Goljevšček, šolski referent prof. Franci Sušnik in gradbeni referent Jože Čampa st.

30. obletnico Slovenskega doma v Carapachayu je tamkajšnja slovenska skupnost skupaj s predstavniki roja-

kov iz drugih okrajev praznovala v nedeljo 6. maja. Blizu poldneva se je praznovanje začelo z dviganjem zastav in petjem argentinske himne in Zdravljice. Mašno daritev je vodil prelat dr. Alojzij Starc ob somaševanju Franceta Cukjatića in Albina Avguština. Prosvetni program je po skupnem kosilu povezoval Janez Žnidar: nagovor predsednika SD Tineta Kovačiča, nastop učencev Jurčičeve šole, prikaz 30-letnega življenja SD z diapozitivi in govor Tineta Debeljaka „Mornar, ko je najvišji dan, izmeri daljo in nebeško stran!“

Žegnanje pri Mariji Pomagaj v Slovenski hiši je bilo v nedeljo 27. maja. Ob 11.30 je vodil somaševanje dušnih pastirjev delegat dr. Alojzij Starc, pel pa je med mašo pevski zbor iz San Martina pod vodstvom Janeza Mežnarja. Ob koncu maše je v cerkvi zapel baritonist inž. Marko Fink naslednje Marijine pesmi: L. Hafner, Mati svetih bolečin; Al. Mav, Rože za Marijo; Mav, Otrok sem tvoj; St. Premrl, Mariji; J. Griesbacher, Pri Mariji; Schubert, Ave Maria (slov. besedilo Al. Mav). Pri orglah ga je spremljala Anka Savelli-Gaser.

Pred kosilom je v dvorani podal poročilo o Slovenskem dušnem pastirstvu in o Slovenski hiši prelat dr. Alojzij Starc. Pri pogrnenih mizah in okusnem kosilu ter prijateljskem pomenku je hitro potekel čas do 16. ure, ko smo se napotili spet v cerkev, peli lavretanske litanije, molili za Slovenijo in prejeli blagoslov za Najsvetejšim.

KJE JE KAJ

LETO 57

JULIJ 1990

UVODNIK	Bog daje nova sredstva (Milan Magister) ..	321
NAŠA ZGODBA IN NAŠE GLEDANJE	Marija in pol stoletja in pol stoletja slovenske zgodovine (Franc Bergant)	334
	Ob 45- obletnici naše poti v svobodo in pokola Slovenskih domobrancev (Božidar Fink)	328
	Spomin in sprava (Slovenski narodni odbor)	334
	Od Vetrinja do Kočevskega Roga (Janez Gril, Družina)	336
	Pogovor nad jamo (Justin Stanovnik, Družina)	338
	Spominski dan v Vetrinju (Svob. Slovenija)	340
	Križevi poti slovenskega duhovnika (Janez Gril)	342
	Božji mlini meljejo počasi, pa gotovo (Tine Duh)	346
CERKEV	Iz življenja Cerkve v srednji in vzhodni Evropi (po Družini)	350
NADŠKOF ŠUŠTAR	Jubileji nadškofa dr. Alojzija Šuštarja (Stanislav Lenič)	354
ZA NAŠE KRŠČANSTVO ŽIVLJENJE	Jezus je bil spočet od Sv. Duha in rojen iz Device Marije (D. Emeis)	359
	Čistost je vrednota (po Štefanu Steinerju)	360
	Kako naj beremo Sveto pismo danes (France Rozman)	362
	Kako naj delam, kar je prav? (Alojzij Šuštar, nadškof)	365
ZA DRUŽINO	Sramežljivost (Dietmar Rost-Janko Bohak)	367
PODLISTEK	Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdakov) ..	370
POEZIJA	Stanko Janežič, Pesmi iz Slovenskih žalostink in hvalnic, platnice, 322, 327, 335,	357
KRONIKA	Iz Slovenije	377
	Zborovanje osrednjega pastoralnega sveta	379
	Med nami v Argentini	381

AÑO 57

JULIJ 1990

Malo za šalo . . .

„Lepo vas prosim, da bi me vzeli v službo.“

„Veste kaj, za proizvodnjo, ki jo sedaj lahko prodamo, imamo res že dovolj uslužbencev.“

„Glejte, tisto malo, kar bi jaz naredil, bi se komaj kaj poznalo.“

— — —

„Ali ste videli Labodje jezero?“

„Sem, a morje je le morje.“

— — —

„V tej hiši nosim jaz hlače,“ se hvali mož pred družbo.

Znanec, ki pozna razmere pri njem, pravi: „No, tega pa ni ravno videti.“

„To je na zato,“ pojasni mož, „ker mi žena kupuje vedno predolge predpasnike.“

— — —

Bolnik pride v lekarno po zdravilo proti nahodu. Lekarnar mu da neke praške.

Čez nekaj dni pacient spet pride. Pove, da mu je nahod prešel, da pa je dobil izpuščaje. Lekarnar mu da mazilo proti njim.

Po nekaj dneh se vrne. Reče, da so izpuščaji izginili, a zaradi premočnega vonja mazila se ga je lotil glavobol. Lekarnar mu da tablete proti glavobolu.

Čez dva dni je spet tukaj. Pove, da ga sedaj boli želodec. Lekarnar mu predpiše posebne kopeli.

Ko pride, pojasni, da je s kopelmi odpravil bolečine v želodcu, da se je pa pri tem prehladil.

In se ves cirkus spet znova začne.

Uvoženo od doma

Že petinštirideset let je na oblasti, pa kljub temu trdi, da ne verjame v čudeže.

— — —

Neumnežem ne prepovejte misliti, ampak govoriti!

— — —

Ko bi revolucija res žrla svoje otroke, bi že zdavnaj bruhala.

— — —

Velika ideja najhitreje obseda majhnega človeka.

— — —

Na Balkanu: teza - antiteza - proteza.

— — —

Čas je sodnik, ki sodi sodnikom.

— — —

Živi in pusti druge, da te živijo.

— — —

Živim v socializmu z lepim razgledom na kapitalizem.

— — —

Žalostno je, če se revolucionarji borijo za to, da ostane vse po starem.

— — —

Z visokega položaja je lepši razgled v svetlo prihodnost.

— — —

Zgradimo mostove, da bomo lahko pod njimi spali.

— — —

Vse, kar so nam obljubili, so nam vzeli.

— — —

Revolucionar je socialist v kapitalizmu ali kapitalist v socializmu.

— — —

Bil je avantgardist na umiku.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1990: A 120.000. in izdatki za pošto. drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovvena (dr. Luis Starc). director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.